Gør en forskel
VIA Pædagoguddannelsen

Nr. 17, december 2020

VIA University College

PÆDAGOGISK EXTRAKT

TEMA: Hvad har vi lært af corona?

INDHOLD

02 **Indhold**

Leder
03 Nu kommer arbejdet med at huske …

Redaktørens klumme
04 Corona-nedlukning fører til ny viden

Corona – ny virkelighed, ny hverdag …
05 Hvad kan vi lære af corona?
11 HJÆLP – jeg skal ud med børnene!
16 Tegn på nye adfærdsmønstre under coronaen
20 Papiret er slet ikke til at tegne på …

Anmeldelse
24 Tilbage til æstetikken

Digitale teknologier flytter ind
26 Fællessang og sofaskole
30 Apps hjalp selvbestemmelse og trivsel på vej
34 Tid til at tænke sig om og mærke efter

Portræt af en pædagog i tiden
35 Pædagog og sportsmand helt ind i hjertet

Inspiration
40 Inspiration og ny viden i en coronatid

Spids pen
42 Genopfind den pædagogiske nysgerrighed

Midt i den ophedede debat stod det pludselig klart for mig, **at jeg måtte tage forskerbrillerne på og træde ind i orkanens øje.**

5

26

Redaktionsansvarlig
Jeanette Ringgard Svendsen
jesv@via.dk

Layout
Lene Schaarup
lens@via.dk

Illustrationer
Johanna Thiery Aresvik
johanna.aresvik@gmail.com
Instagram: @johannathiery

Journalist
Hanne Duus
hd@via.dk

Produktion
VIA Kommunikation, studieliv og internationalisering – 2020

ISSN:2246-7920

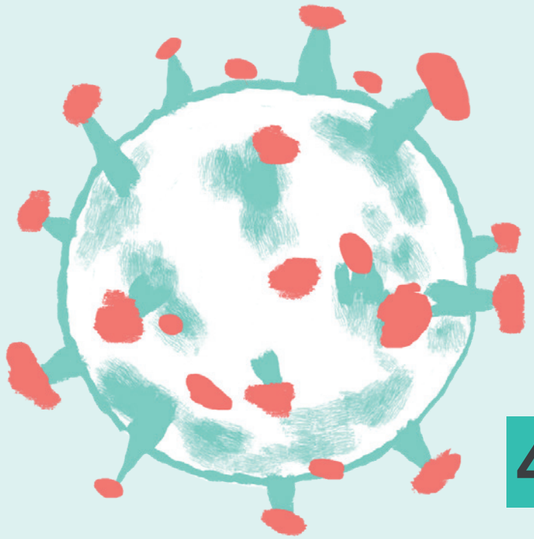

40

Nu kommer arbejdet med at huske …

”og så må pædagogerne
være hverdagens helte
endnu engang
(….)
Efter krisen
kommer arbejdet med at huske”

Sådan skriver digteren Casper Eric i en ny og højaktuel digtsamling: ’Jeg vil ikke tilbage. Digte fra Dage med COVID19’. Og – ja! Efter krisen kommer netop arbejdet med at huske alt dét vi har lært. Ligesom vi samtidig også får en unik mulighed for at fremhæve alt dét, pædagoger og pædagogisk arbejde kan …

Siden corona invaderede verden, er meget forandret. Vi har oplevet nye perspektiver på det meste. I vores private liv, i det professionelle virke og i det samfund, vi er en del af.

Vi er blevet mødt med et hav af nye krav og restriktioner for at sikre sundhed for flest mulige. Vi har lært helt nye ord som smittetryk, afstandskrav og hjælpepakker. Vi har lært meget om virtuelle møder og fællesskaber. Om at negativ kan være positivt. Om at stå i kø, gå med maske og holde ferie i Danmark. Om tegnsprogstolke, Søren Brostrøm og superspredere. Vi har lært at rengøring og håndvask betaler sig.

Ikke mindst har vi lært, hvor stor betydning pædagoger og andre velfærdsuddannede har, når det gælder om at få samfundet til at fungere under en. Pædagoger var savnede, da Danmark lukkede ned. Af børn, unge, voksne og ældre. Af mennesker i udsathed og med særlige behov. Af forældre og af pårørende.

Den pædagogiske faglighed og pædagogers evne til at træffe gode beslutninger under nye vilkår var afgørende fra genåbningens første dag. Pædagogers evne til at samarbejde med ængstelige forældre og pårørende og deres evne til at gentænke dagligdagens rutiner har haft stor betydning for børn, unge og voksnes trivsel.

Med genåbningen er det for alvor blevet klart, at flere uddannede pædagoger betyder noget i alt pædagogisk arbejde. Genåbning viste, hvad det betyder for alle målgrupper at have adgang til flere voksne og have bedre tid, bedre rammer, plads til fordybelse, fællesskab og fælles retning.

I dagtilbud og skole har dét at være udenfor under åben himmel med de samme pædagoger fx sat tydelige spor for børn og unge. På aktivitetscenteret har det tydeligt gavnet fx borgere med autisme, at der har været tid til mere nærvær og dermed stærkere relationer. Selvfølgelig betyder det noget, når der er mere tid til en-til-en-kontakt. Noget pædagogisk arbejde er blevet understøttet med teknologi fx af FaceTime, virtuelle gå-ture og andre teknologier for at minimere afstand og skabe nærvær i hverdagen.

Vi er endnu ikke igennem corona-krisen. Men i dette temanummer sætter vi os for at bidrage til det vigtige huske-arbejde ved at fastholde de gode læringspointer, krisen har bragt med sig. På den måde bidrager vi til, at pædagogernes store betydning ikke går i glemmebogen.

God læse- og lærelyst!

OM

Susanne Tellerup
sute@via.dk

Uddannelseschef for
VIA Pædagoguddannelsen

KLUMME

Corona-nedlukning fører til ny viden – lige i øret …

Dansk sprognævn offentliggjorde for nyligt 42 nye danske ord. Det er ord, der alle er spiret frem, siden corona for alvor bankede på døren i marts 2020. Nu viser danskere derfor samfundssind og bryder smittekæden, når de vælger at møde venner og kolleger med en albuehilsen. Vi, der er karantæneramte, spiser os til et par ekstra coronakilo – alt imens politikerne formidler en ny teststrategi og appellerer til, at vi er hinandens hverdagsbetjente. Og som pædagoger tog vi i marts ikke alene ansvar for nødpasningen. Vi stod også i front under den gradvise genåbning i april.

Hverdagssproget er på den måde fyldt med nye skønne og skræmmende coronaord. Ord, der hjælper os med at beskrive og begribe den nye virkelighed, som corona har trukket med sig. De 42 nye, godkendte ord er på den måde udtryk for en fantastisk kreativitet og idérigdom – og for en vilje til at ville forstå.

En tilsvarende hittepåsomhed genfinder vi i pædagogers arbejde. Også her har vi gennem de seneste måneder set en udbredt idérigdom og kreativitet, når det handler om at håndtere coronakrisens udfordringer. I børnehaver og på botilbud har pædagoger fundet nye veje og haft modet til at gribe ud efter nye muligheder. I dette temanummer kan du møde en række af de forskere og praktikere, der netop står i front eller på sidelinjen, og her fortæller om kreative takes på en krisesituation, ingen kunne forudse.

Ny podcast ser dagens lys

På Pædagogisk Extrakts redaktion kom corona også som et gedigen bespænd. Vi var klar til at producere et nyt temanummer. Interviewe forskere, besøge institutioner, møde pædagoger og brugere derude og lytte til aktuelle problemstillinger. Med ét blev det umuligt.

Som i det pædagogiske område vendte vi imidlertid forhindringen på hovedet – og brugte den konstruktivt! For med corona-karantænen fik vi også en kærkommen foræring, nemlig – tid!

Tid til at idéudvikle. Tid til research. Og tid til at gå i dialog med jer, der sad karantæneramte hjemme i stuerne og selv havde tid og tålmodighed til at svare på vores spørgsmål på Facebook. Målet var at udvikle en ny podcast, der kan bringe faglig viden ud til dig og andre pædagoger på en let og fængende måde. Og derfor var vi ude efter dit input.

Podcasten 'Min pædagogiske rejse' er frugten af dette fælles arbejde. For I svarede velvilligt på spørgsmål om mulige temaer og podcastens længe. Om podcastværtens rolle – og om, hvad der kunne få jer til at slukke!

Resultatet er en podcast, hvor du gennem 20 minutter følger i hælene på en pædagog eller forsker, der tager dig med på sin egen faglige rejse. Undervejs undersøger gæsten et pædagogisk emne – og podcastværten går sammen med sin gæst nysgerrigt på jagt i den pædagogiske praksis efter nye indsigter, metoder og svar.

Lyt med på 'Min pædagogiske rejse' **her** – eller der, hvor du ellers henter dine podcasts.

Rigtig god fornøjelse …

OM

Jeanette Svendsen
jesv@via.dk

Lektor på VIA Pædagoguddannelsen og redaktør af Pædagogisk Extrakt

Følg os også på **Facebook og Instagram** og kom med idéer til temaer, vi skal tage op. Har du selv en vigtig historie at fortælle, så tøv ikke med at kontakte os!

Glæd dig også til kommende temanumre

Forår 2021:
Når bæredygtighed rimer på pædagogisk arbejde

Efterår 2021:
Pædagogik og demokrati

CORONA – NY VIRKELIGHED, NY HVERDAG ...

Af Anette Boye Koch, docent og forskningsleder i Program for børns trivsel i og på tværs af dagtilbud, skole og hjem, VIA University College

Hvad kan vi lære af corona?

Eksperter og forældre var vrede og bekymrede over den genåbningsplan, som landets pædagoger skulle stå i spidsen for i april 2020. De hævede, at børnene var forsøgskaniner i et eksperiment og spåede kaos og mistrivsel. Men de dystre forudsigelser blev heldigvis ikke indfriet. Til gengæld har genåbningen gjort os klogere på, hvordan pædagoger skaber rammer, hvor børn trives.

Efter fire ugers nedlukning i forbindelse med corona-pandemien blev pædagoger i landets dagtilbud en af de faggrupper, der i første fase skulle sikre en tryg og sikker genåbning. Herved kom professionen i front for den danske genåbningsindsats – blandt andet ud fra et samfundsøkonomisk argument om, at børneforældre igen kunne få passet deres børn og møde på arbejde. Det betød, at hverdagen i de danske dagtilbud måtte gentænkes med kun få dages varsel. Lynhurtigt skulle hverdagen organiseres på helt nye måder i institutionerne. Det pædagogiske personale skulle tage højde for den øgede smitterisiko og samtidig sikre, at de ændrede vilkår ikke kom til at belaste hverken børn eller pædagogik.

Bekymringer blandt forældre og børneprofessionelle

Børneeksperter var kritiske over for den hurtige genåbning og råbte vagt i gevær. "Det kan få konsekvenser for børnenes sundhed og generelle trivsel at komme i institution under

CORONA – NY VIRKELIGHED, NY HVERDAG ...

"Morgenstunden fra 8-9 det plejer at være et mareridt i børnehaven. Det har tidligere været sådan, at man tænkte: 'hold da op!', fordi alt det med at komme i gang med legene og sådan noget var svært. Men nu er det helt anderledes. Børnene bliver mødt af en pædagog eller en medhjælper. De bliver guidet ind. De får vasket deres hænder, og så får de at vide, at det er her, du er i dag. Du er sammen med den her gruppe børn. Barnet hænger ikke i sådan et limbo: 'Hvad skal jeg finde på i dag ...'. For rammerne er meget tydelige."
– Dagtilbudsleder under genåbning

Ud fra de observationer, jeg foretog, var det tydeligt, at langt størstedelen af **børnene trivedes i de langt mere firkantede rammer, der kendetegnede dagtilbuddet i genåbningen.**

så ændrede forhold!", lød kritikken. Den kendte børnepsykolog Margrethe Brun Hansen gik endda så langt som at sige "Hold jeres små vuggestuebørn hjemme, hvis I kan!" i et interview på TV2-Nyhederne d. 19. april.

Også forældrene var utrygge ved udsigten til at sende deres børn tilbage. Både fordi børnene skulle være i vuggestue og børnehave under helt andre former end ellers, dels på grund af den forøgede smitterisiko.

Et vældig af spørgsmål meldte sig hurtigt i den offentlige debat. Må pædagogerne trøste og kramme? Hvordan er det muligt at holde fysisk afstand, når børn er så små? Må børnene frit lege med deres venner? Der opstod en indigneret diskussion om,

OM

Anette Boye Koch
abk@via.dk

Ph.d. og docent VIA Pædagoguddannelsen

Anette arbejder med forskning og projektledelse som koordinator for forskningsprogram for barndomspædagogik.

Hun er særligt optaget af børns perspektiver og inddragelse, børns trivsel og det gode børneinstitutionsliv. Endvidere interesserer hun sig for børns vilkår og pædagogik i et tværprofessionelt perspektiv.

CORONA – NY VIRKELIGHED, NY HVERDAG …

"Der var mange børn, som tog godt imod, at der pludselig var nogle meget firkantede rammer. Det var nemmere at forholde sig til. Du må være her, og du må lege med de her tre eller fire børn … i løbet af et par dage, så accepterede børnene bare, jamen det er sådan det er. Man kommer ind i et rum, hvor der er 3 og ikke 200 valgmuligheder, og jeg oplevede, at mange havde nemmere ved at komme i gang med at lege og virkelig udnyttede de få ting, der var til det yderste."
– Pædagog i dagtilbud om genåbning

hvorfor netop børnene skulle holde for, og over 37.000 forældre meldte sig ind i Facebook-gruppen: Mit barn skal ikke være forsøgskanin for Covid-19.

Hverdag med samme fokus, men på nye måder
I forlængelse af – ja, midt i – den ophedede debat stod det pludselig klart for mig, at jeg måtte tage forsker-brillerne på og træde ind i orkanens øje. Den endelige beslutning kom onsdag efter påske, hvor jeg gik den sædvanlige morgentur med min golden retriever og passerede den lokale vuggestue. Her så jeg et hvidt telt tårne sig op på legepladsen, og jeg tænkte: "Nå, for pokker – i morgen går det løs i vuggestuerne!". Jeg kunne mærke, at jeg måtte følge den helt særlige begivenhed og indfange vigtig viden. På turen hjem ringede jeg til to institutionsledere og næste morgen stod jeg kl. 6.30 selv på en legeplads i den ene institution iført min voksen-flyverdragt – og med en notesbog i den ene lomme og en flaske sprit i den anden.

Gennem fire uger fulgte jeg nu børn og pædagoger i vuggestuen og min forskningskollega fulgte tilsvarende med på sidelinjen i en integreret institution. De første to uger som deltagende observatør, de næste uger gennem samtaler og formelle interviews med pædagogerne og ledere.

De første dage var præget af meget usikkerhed og en del justeringer. For eksempel var pædagogerne i den ene institution nødt til at finde en ny måde at zoneopdele legepladsen på, da de efter få dage kunne se, at børnene havde brug for en fysisk markering af, hvor de måtte være. Men der var hentet ekstra personale ind for at imødekomme

Hvad skal vi holde fast i …?

Observationer og interviews fra Anette Boye Kochs feltarbejde under genåbningen understøttes af en spørgeskemaundersøgelse foretaget af VIVE. Her peger 110 børnehaveklasseledere på, at en række ændringer fra genåbningsperioden med fordel kan fastholdes:

- Mindre børnegrupper – gerne med en fast tilknyttet voksen.
- Ændret praksis for aflevering. Når forældrene ikke går med ind i institutionen er der mere ro og færre konflikter.
- Hygiejnefokus. Færre sygemeldinger hos både børn og voksne.
- Øget udeliv. Det giver færre konflikter, lavere støjniveau og mere fantasi i børnenes lege.
- Tilpasning af rammerne for afholdelse af møder. Færre møder og flere møder afholdt digitalt

Læs mere om VIVEs undersøgelse **her**

Fase 1 i genåbningen kan på mange måder betragtes som et helt særligt eksperiment. En tidslomme, **som for en stund udfordrede pædagoger til at sætte 'det vi plejer' på stand by, ryste posen, genoverveje rutiner og gentænke alle pædagogiske selvfølgeligheder.**

"Barnet hænger ikke i sådan et limbo. 'Du HAR sagt farvel ...' Barnet er ikke i sorg over, at det skal vinke syv gange. Det har sagt farvel ved lågen, og det går selv ind ad lågen. Det er meget meget markant. Børnehavebørnene viser en selvstændighed, jeg faktisk ikke havde troet. 'Det er MIN børnehave, det er MIG, der går her'. Og forældrene siger: 'Du skal lige vinke til mig!'
– Dagtilbudsleder under genåbning

arbejdspresset. Og alle løftede i flok. Det første, som mødte mig som observatør på legepladsen, var pædagoger og børn, som var vildt glade for at gense hinanden. Alle pædagoger var forberedte og klar til at tage udfordringen op og arbejdede tilsyneladende både intuitivt og klogt med den pædagogiske kerneopgave, som handler om at sikre børns trivsel. Det til trods for, at alt var under pres, at personalet ikke kunne mødes som ellers. Og til trods for krav om at spritte af, arbejde i små grupper, begrænse fysisk kontakt, vaske hænder, vaske legetøj, opholde sig udendørs og tage meget på tur.

Små grupper og kontinuitet
Som foreskrevet af sundhedsstyrelsen blev alle børn og voksne organiseret i små grupper. I den institution, jeg fulgte, havde personalet inddelt børnene efter en overvejelse om, hvilke børn der legede godt sammen. I den anden efter mødetider. Grupperne bestod typisk af

Projektet kort

På feltarbejde i kølvandet på corona

Anette Boye Koch, docent og trivselsforker, fulgte sammen med Hanne Hede Jørgensen, lektor, genåbningen i fire uger.

Gennem et feltarbejde fulgte de hverdagen i to århusianske dagtilbud. Gennem deltagerobservation og interviews indfangede de pædagogernes arbejde og erfaringer samt betydningen af de helt ændrede rammer for pædagogikken, børnenes trivsel samt relationer mellem børn og voksne i vuggestuen.

CORONA – NY VIRKELIGHED, NY HVERDAG ...

"Her under corona, der møder jeg ind. Så ved jeg, jeg har min gruppe og vi er i det her rum. Og børnene kan gribe fat i os, hver gang de har haft brug for det. Omvendt kan vi også blande os lidt, og være på forkant med nogle ting lidt hurtigere end fx, hvis der allerede ER opstået en konflikt. Vi ser, hvad der er optakt til, så vi kan hjælpe med at oversætte de lege som er lidt svære for nogle, altså spilleregler og sådan. Også dem, der ellers kan have svært ved at finde ind i en leg."
– Pædagog om genåbning

4-5 børn og 1-2 medarbejdere, der var sammen hele dagen. Ud fra de observationer, jeg foretog, var det tydeligt, at langt størstedelen af børnene trivedes i de langt mere firkantede rammer, der kendetegnede dagtilbuddet i genåbningen. Efter et par dage accepterede de fleste børn uden videre, at de kun måtte lege med og kramme børnene i deres egen gruppe. Og, at de voksne bestemte, hvor gruppen fysisk befandt sig. Det, at der var få valgmuligheder, betød, at mange børn lettere kom i gang og udnyttede de ting og aktiviteter, der var til rådighed. Jeg kunne iagttage stor forudsigelighed og kontinuitet for børnene. Jeg så også, hvordan de voksne var tæt på den lille gruppe børn, de havde ansvar for. Og jeg så, hvor opmærksomme de var på, hvad der rørte sig i det enkelte barn og i gruppen dagen igennem.

Forældresamarbejde på nye måder
Den nære kontakt mellem børn og pædagoger var også vigtig i forhold til forældresamarbejdet. Forældre var forment adgang til institutionen, så kommunikation mellem forældre og pædagoger foregik koncentreret – enten ved lågen eller telefonisk. Både forældre og det pædagogiske personale var nødt til på forhånd at beslutte, hvad der var vigtigt at kommunikere. Den enkelte pædagog vidste dog præcis, hvordan 'hendes' børn havde haft det, når forældrene spurgte. Aflevering ved lågen var i mange tilfælde en fordel for både børn og pædagoger. Pædagogerne fortalte om børn, som udviste større selvstændighed og havde nemmere ved at give slip på forældrene – og de vendte hurtigere end ellers deres koncentration mod de andre børn og aktiviteterne i institutionen.

Model: Erfaring under corona-genåbning

Børnesensitivitet, pædagogiske drejninger og ro
Generelt fortæller det pædagogiske personale, i de interviews jeg foretog i forbindelse med mit feltarbejde, om mere ro og øget fokus på det enkelte barn i ugerne efter genåbningen. Pædagogerne oplevede, hvordan arbejdet i små grupper, færre møder og større selvstændigt ansvar for planlægning frigav mere tid sammen med børnene. Og mere nærvær. De ændrede rammer skabte bedre mulighed for at sanse, hvad børnene var optaget af, men også til at dreje praksis efter børnenes interesser og input.

Hvad kan vi lære?
Der er sket meget siden april 2020, hvor dørene til danske dagtilbud igen blev åbnet. Normeringerne er ikke længere så gode som i foråret. Personalet er ikke længere i det samme psykiske beredskab, som gjorde, at de overkom mere end ellers. Fase 1 i genåbningen

CORONA – NY VIRKELIGHED, NY HVERDAG ...

Podcast – Min pædagogiske rejse

Tema

Fra genåbning til gentænk. Hun stod ved lågen til institutionen med notesblokken klar! Hør, hvad hun opdagede under de to første uger af genåbningen.

Gæst

Trivselsforsker Anette Boye Koch, ph.d. og docent

kan på mange måder betragtes som et helt særligt eksperiment. En tidslomme, som for en stund udfordrede pædagoger til at sætte 'det vi plejer' på stand by, ryste posen, genoverveje rutiner og gentænke alle pædagogiske selvfølgeligheder. Alt sammen hjulpet godt på vej af bedre normeringer, mens eksperimentet stod på.

Mine egne og min forskerkollega Hanne Hede Jørgensens observationer viser, at de strikse covid19-retningslinjer tvang personalet, i de dagtilbud vi fulgte, til at genoverveje, hvad der virkelig er vigtigt i det pædagogiske arbejde. Den vanlige stueopdeling blev fx opløst. Det gav anledning til at overveje, om det er den eneste måde at organisere børnene på? Der blev indført andre rutiner for indkøring af nye børn, idet de nye vuggestuebørn alene var i deres helt egen zone på legepladsen sammen med deres primære pædagog – og først langsomt blev introduceret til samvær med flere børn, når de var trygge. Måske er der noget, vi kan lære her og tage med fremadrettet? Traditioner for lange afleverings- og vinke-farvel-situationer blev afblæst. Kan det give anledning til at tænke forældresamarbejde på mere hensigtsmæssige måder? Der blev indført ny mødekultur – på afstand og med digitale løsninger. I de institutioner, vi havde adgang til, blev der samtidig skabt nye normer for afvikling af pauser. Personalet samledes ikke længere på personalestuen, når børnene havde fri leg på legepladsen, men som oftest holdt de pause alene eller sammen med børnene. Spørgsmålet er, om det fremover kan føre til, at vi tør eksperimentere med nye samarbejdsformer i personalegruppen?

Tid, nærvær og kontinuitet – det skal vi tage med videre

Når jeg med trivselsforskerens briller ser tilbage på genåbningen, mener jeg, at vi med fordel kan spørge os selv, "hvilke erfaringer er det værd at tage med videre"? Her peger de pædagoger, jeg har talt med, især på gentænkning af forældresamarbejdet. Deres erfaringer med en mere afgrænset og målrettet forældrekontakt har betydet, at der bliver færre forstyrrelser og mere ro for børn og pædagoger til at finde hinanden og koncentrere sig om dagen i dagtilbuddet. Pædagogerne fremhæver i det hele taget den store betydning som tid, nærvær og kontinuitet i hverdagen viste sig at have – både for børn og personalets velvære. Og imod de små faste gruppers betydning for alle børns trivsel – ikke kun for de udsatte. ■

> *"Det har været fedt det med at være så meget på tur. Når man er afsted med kun fem børn, er det noget helt andet end ellers. Det kan tage evigheder bare at gå de 500 meter ned til skoven, fordi vi er stoppet op hele tiden. Altså, ALT har vi skullet kigge på. Vi havde bare al den tid, vi overhovedet kunne tænke os i hele verden. Der var måske fire timer til vi skulle hjem igen. Så vi kunne jo meget bedre følge børnenes initiativer".*
> – Pædagog om genåbning

CORONA – NY VIRKELIGHED, NY HVERDAG ...

Af Karen Barfod, ph.d., lektor og forskningsleder for Program for outdoorpædagogik

HJÆLP – jeg skal ud med børnene!

'Så meget som muligt udendørs' sagde statsministeren, da børnehavebørn og skoleelever vendte tilbage efter coronakarantænen. De nye krav førte til et hav af klik på platforme og hjemmesider, der tilbyder viden og konkrete idéer til aktiviteter med børn udenfor. Projekt 'HJÆLP – jeg skal ud med børnene' åbnede også et site målrettet lærere og pædagoger – og sitet mødte stor interesse. Nu samler projektet ny viden om, hvad genåbningen har lært os om at lære udenfor.

CORONA – NY VIRKELIGHED, NY HVERDAG …

Det er svært at arbejde med bøger, papir og opgavehæfter ude, **og derfor bliver de tvunget til at løfte blikket fra bøgerne og arbejde med andre undervisningsformer.**

Da Mette Frederiksen besluttede, at skoler og daginstitutioner skulle åbne gradvist, og, at de professionelle voksne skulle være 'så meget som muligt udendørs' – betød det, at mange lærere og pædagoger søgte inspiration til, hvad de rent praktisk kunne gøre med børnene under de ændrede coronavilkår.

Genåbningen stillede nemlig store krav til det pædagogiske personale. Ikke alene skulle de mindske smittespredningen gennem håndvask, afstand og små grupper, de stod også overfor helt nye pædagogiske og didaktiske udfordringer. Hvordan skulle undervisningen kunne foregå udendørs? Hvordan kunne hverdagens rutiner omlægges til at foregå på legepladsen, i skoven eller på andre udendørsarealer? Pædagoger og lærere løftede opgaven og lærte en del undervejs – men det var ikke lutter lagkage.

Se videoen. Lav små fleksible børne-bålsteder og lad børnene teste og udforske ilden.

Nye og gamle erfaringer med at være ude

Før corona havde en femtedel af landets grundskoler en eller flere klasser, der arbejdede med udeskole. Det vil sige, at eleverne havde regelmæssig faglig undervisning uden for klasserummet. Efter karantæneperioden var det næsten alle klasser og skoler, der skulle undervise så meget som muligt udenfor. I grundskolen er der imidlertid ikke den samme brede og udviklede tradition for at arbejde i naturen, som der er i de danske daginstitutioner. Danske børnehaver og vuggestuer er 'verdensmestre i naturbørnehaver', men lærerne og pædagoger i skolen er ikke nødvendigvis lige så fortrolige med at anvende uderummet i

OM

Karen Seierøe Barfod
ksba@via.dk

Karen er phd. lektor og forskningsleder for Program for outdoorpædagogik. Hun underviser på VIA Læreruddannelsen i Nørre Nissum og Skive og arbejder som forskningsleder både med outdoor området for lærere og pædagoger.

Karen har stor viden om udeskole og er særligt optaget af lærerens arbejde med udeskole.

CORONA – NY VIRKELIGHED, NY HVERDAG ...

UDELIVS-KIT
Der er brug for andre lege- og læringsværktøjer, når store dele af dagen foregår udenfor. Du kan samle det vigtigste i en kurv eller rygsæk, så det er let at tage med rundt.

det daglige arbejde, som dagtilbudspædagogerne er. Og det kan byde på usikkerhed, tanker om udfordringer og frustration over begrænsede erfaringer.

Brug for nye materialer
Usikkerheden i forbindelse med de ændrede rammer førte til, at mange pædagoger og lærere i ugerne omkring genåbningen søgte inspiration til, hvad der kunne laves med børn og elever udenfor. Fx skete der en eksplosion af tilmeldinger til facebookgruppen **UdeskoleNet**. Der var virkelig brug for de erfaringer, der allerede var på udeskoleområdet og ud over de allerede eksisterende hjemmesider, som fx skoven-i-skolen.dk og udeskole.nu, åbnede mange organisationer nye sites med links til spændende inspiration, blandt andet portalen **udeundervisning.dk**.

Men der var også brug for nyt materiale og nye formidlingsformer. Og i VIAs program for outdoorpædagogik åbnede vi derfor, sammen med Center for Børn og Natur, projektet 'HJÆLP – jeg skal ud med børnene' **hjaelpjegskalud.dk**. Projektet, der er støttet af Nordea-fonden, formidler aktiviteter, refleksioner og baggrundsviden gennem filmklip og fortællinger til både pædagoger og lærere.

Forskning følger op på udeerfaringer
Som led i projektet 'HJÆLP – jeg skal ud med børnene' laver vi også en forskningsopfølgning. Målet er at blive klogere på især lærernes arbejde udenfor – et arbejde, der stadig er i fuld gang i coronaens anden bølge. Det er dog også et håb, at de pædagoger, der enten arbejder indenfor skoleområdet

Se videoen. Paprammer støtter opmærksomheden og hjælper med at få øje på naturens detaljer.

Projektet kort

HJÆLP – vi skal ud med børnene

Projektet er et samarbejde mellem VIA Program for outdoorpædagogik og Center for Børn og Natur ved Københavns Universitet. Målet er at give hurtig, relevant og gratis hjælp til fagprofessionelle, der vil arbejde udenfor med børn.

Projektet støttes af Nordea-fonden.

På projektets hjemmeside findes der både inspirerende og instruerende videoer, men også blogindlæg og baggrundsviden, både for lærere og pædagoger.

Projektet rummer også en forskningsopfølgning. Her interviewes udvalgte pædagoger og lærere om deres oplevelser og erfaringer med at undervise ude.

Læs mere om projektet og hent masser af inspiration **her**.

eller i dagtilbud, også kan spejle sig i lærerenes udfordringer og lade sig inspirere af de data og resultater, der primært kobler sig til læreren praksis.

De foreløbige resultater tyder på, at lærerne synes, det er godt at gå ud med eleverne, når det giver mening i forhold til undervisningen. Men, i de kvalitative interviews, vi har foretaget, udtrykker lærerne samtidig, at det er svært at *skulle* være ude meget af tiden. Det, at kunne planlægge god undervisning i en vekselvirkning mellem arbejdet inde og ude, kan blive vanskeligt, når rammerne – det vil sige tiden og stedet for undervisningen – er bestemt på forhånd, fortæller flere lærere.

Se videoen. En rulle poser i lommen og en leg i ærmet. Bliv klar til at være ude, når det er koldt.

Ser vi tilbage på tidligere undersøgelser af udeskole, så er det, der er undersøgt, klasser, hvor eleverne er ude mindst fem timer om dagen. Og før corona var det også den praksis, mange skoler havde – altså at eleverne var ude én hel dag om ugen. Derfor er det meget anderledes og noget helt andet at skulle være 'så meget som muligt udendørs' for at mindske smittetrykket. Undersøgelser på Københavns Universitet i TEACHOUT studiet af udeskole viser, at eleverne blev bedre læsere, lige så gode til matematik og ikke mister motivationen for at gå i skole – men vi ved ikke om dette også gælder for alle de elever, der efter corona skulle undervises meget udendørs. Der ligger også en forskel i, at læreren ikke selv havde valgt at være ud med eleverne i forbindelse med genåbningen. Og en tilsvarende forskel kan vi måske også opleves af pæda-

Der ligger også en forskel i, **at læreren ikke selv havde valgt at være ude med eleverne i forbindelse med genåbningen.**

Sådan kan du arbejde udenfor med børnene

- Prøv det af!
- Planlæg aktiviteter, tag det gode tøj på og gå ud med børnene.
- Følg med en mere erfaren kollega, eller spørg den lokale naturvejleder om han vil være med i starten. På den måde får du nogle erfaringer, der kan bygges videre på.
- Savner du gode råd, erfaringsdeling og inspiration, så er der skrevet mange bøger, se fx:
  - Natur, udeliv og science – et nyt læreplanstema, Hans Reitzel 2019
  - Udeskole i teori og praksis, Dafolo 2020
- Facebookgrupperne Pædagogisk natur og udeliv og UdeskoleNet er også gode steder at kommunikere.

Hvor du kan hente viden og inspiration:
– https://kriblekrable.dk/
– skoven-i-skolen.dk
– udeundervisning.dk

CORONA – NY VIRKELIGHED, NY HVERDAG ...

goger, der ellers pr. definition er mere ude med børnene i dagligdagen.

Hvordan underviser lærerne ude?
I 'HJÆLP – jeg skal ud med børnene'-undersøgelsen siger nogle af lærerne også, at det er svært at arbejde med bøger, papir og opgavehæfter ude, og at de derfor bliver tvunget til at løfte blikket fra bøgerne og arbejde med andre undervisningsformer. Det kan være at finde ting med farverne green, white and yellow i engelsktimen, eller at illustrere eventyret Rødhætte med naturmaterialer efter, at eleverne har læst det sammen med læreren eller pædagogen i SFO'en. Det er med til at give variation, afveksling og bevægelse i undervisningen. Men nogle lærere udtrykker også, at det kan være svært at undervise i nyt stof ude, og at de savner indimellem at kunne lave mere traditionel inde-undervisning i dele af fagenes emner. Alligevel siger flere af lærerne, at de har fået afprøvet idéer og ude-aktiviteter, som de vil bruge, når skolerne igen kan undervise normalt. Fx at flytte enkle staveord ud, eller lave et 'solsikke-tema', hvor eleverne læser om, skriver om, sår og måler solsikker. En aktivitet, der også kan laves i samarbejde med pædagoger i SFO'en.

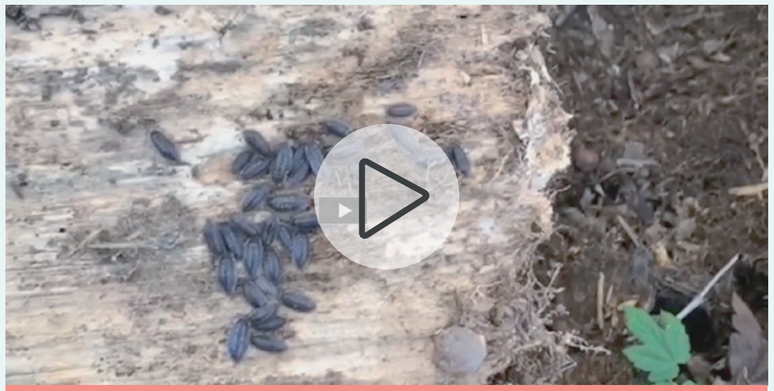

Se videoen. Gå på jagt efter bænkebidere og undersøg, hvad de er for nogle små størrelser.

Undersøgelsens foreløbige konklusioner peger på, at det at ændre praksis og trække læringsmål og faglige opgaver udenfor, blev taget godt imod af eleverne. Til gengæld var det en ekstra udfordring for lærerne. Både for lærere og elever var det spændende og lærerigt selv at skulle finde på og udnytte potentialet udendørs, men det er også krævende, når nye idéer og aktiviteter skal forberedes. Gennem de kvalitative interviews tegner der sig et billede af, at når skoledagen bliver 'normal', så har lærerne endnu flere gode idéer og forløb i rygsækken, der kan anvendes udendørs. Og mange lærere siger, at de vil tage udfordringen op og arbejde med materialerne – også uden corona.

Den konkrete undersøgelse, som vi er i gang med, har særligt fokus på lærernes håndtering og oplevelse af at være mere udenfor efter genåbningen. Men det er muligt at antage, at de pædagoger, der er ansat på skoleområdet eller i dagtilbud har gjort sig tilsvarende overvejelser.

Hvad tager vi med?
Forskning viser, at både børn og voksne har godt af at arbejde ude i daginstitutioner og skoler, både hvad angår trivsel, fysisk aktivitet og læring. Derfor er der mange gode grunde til at gå ud. Der, hvor det kan blive udfordrende, er, hvis alt skal foregå ude. At gå ud når det giver mening, og er relevant i forhold til målene, er det bedste. Søg inspiration hos mere erfarne, kloge folk og på hjemmesider. Begiv dig ud i det, lær noget, få erfaringer og byg langsomt din praksis op. Så vil du opleve, hvor mange muligheder der er.

INSPIRATION
På siden 'HJÆLP – vi skal ud med børnene' er der masser af idéer til, hvordan du som lærer i skole eller dagtilbud kan gøre udeområder til en arena for leg og læring.

CORONA – NY VIRKELIGHED, NY HVERDAG ...

Af Hanne Duus, journalist, hd@via.dk

Tegn på nye adfærdsmønstre under coronaen

Peter Bjerregaard arbejder som SSP konsulent i Gladsaxe Kommune. I løbet af corona-perioden har han bemærket nye adfærdsmønstre hos de 10-13 årige. Baggårdens børn kalder han dem, fordi coronaens nedlukning har tvunget dem ud af institutionerne og ud på gaden, hvor de mødes med andre børn og unge på tværs af alder. Og hvor det bliver tydeligt, at deres adfærdsmønstre ændres.

Børneflokken er i flere tilfælde trukket ud på gaderne, i baggårdene, **hvor de er sammen på kryds og tværs af forskellige aldersgrupper.** Også med unge, der er ældre end dem selv.

Baggårdens børn og in-your-face-attitude. Det kendetegner en gruppe af børn, der har fået nye bevægemønstre under coronaen. Det er Peter Bjerregaard, pædagog og SSP konsulent i Gladsaxe Kommune, der bruger udtrykkene, som han er kommet på ud fra observationer, mens coronaen har præget vores hverdag og vores måder at være sammen på. Han taler om en bevægelse af adfærdsmønstre hos grupper af 10-13-årige.

"Jeg har bemærket, at de i øjeblikket opfører sig anderledes, end vi tidligere har været vant til. Den aldersgruppe går normalt i skole, i SFO, i klub, til fodbold, spejder, eller andre foreningsaktiviteter. Men under coronaen, og deraf hel og delvis nedlukning, er de pludselig blevet mere overladt til sig selv," forklarer Peter Bjerregaard.

Han peger på, at børnene i den i første del af nedlukningen var udelukket fra at komme i skole, SFO og deltage i deres normale fritidsaktiviteter. I denne anden fase er de tilbage i skolen, men flere af deres fritidsaktiviteter er, i mange tilfælde, skåret betydeligt ned, fordi der ikke må være så mange børn sammen ad gangen.

"Så skal de jo finde andre steder at være sammen. Og hvor går man hen, når de steder, man plejer at opholde sig, er lukkede? Så går man på gaden. Akkurat som for 50 år siden, hvor børnene legede sammen på gaden og i baggårdene. Sådan trækker denne børneflok også ud på gaden, og er sammen på tværs af alderstrin. På godt og ondt. Men det betyder fx, at de 10-13 årige lærer fra de ældre og fra børn fra andre steder i kommunen end deres eget område. Og de bevæger sig derhen, hvor de voksne ikke længere kan arbejde med dem – eller hjælpe dem," fortsætte Peter Bjerregaard.

De små leger med de store

Han uddyber og siger, at i dag er samfundet struktureret, så børn og unge oftest er grupperet med andre på samme alder. I skolen er de inddelt i indskoling, mellemtrin og udskoling. I SFO, klubregi og i foreningslivet er de også aldersinddelt. Så opdragelse og inspiration henter de hos jævnaldrende børn – og ofte under mere eller mindre opsyn af voksne.

"Men under coronaen har det ændret sig. Og børneflokken er i flere tilfælde trukket ud på gaderne, i baggårdene, hvor de er sammen på kryds og tværs af forskellige aldersgrupper. Også med unge, der er ældre end dem selv", forklarer Peter Bjerregaard. Disse unge, har andre adfærdsmønstre og normer, end de 10-13 årige selv, og børnene forstår ikke denne adfærd og er ikke klar til at afkode den," tilføjer SSP-konsulenten.

OM

Peter Bjerregaard
pebabj@gladsaxe.dk

Peter er ddannet pædagog, arbejder som SSP-konsulent i Gladsaxe Kommune.

CORONA – NY VIRKELIGHED, NY HVERDAG ...

Oprør er almindelig teenager-adfærd
Han peger på, at jo ældre børnene bliver, jo mere kommer de i opposition til de voksne. Det er almindelig teenager adfærd at udfordre autoriteter, og det ligger på rygraden i det socialpædagogiske arbejde. Teenagerne spejler sig i de voksne; de sætter spørgsmålstegn ved, hvad de voksne siger og gør. Og det skal de også. De er i gang med at danne sig selv.

"Så de her 10-13-årige, der nu har flyttet sig ud i andre, mere uformelle rum, spejler sig i større børn og afkoder deres opførsel – blandt andet over for de voksne. Men udfordringen er, at børnene ikke helt forstår, hvad der er på spil, når de begynder at udfordre de voksne. Det skyldes blandt andet, at de ikke er kognitivt klar til at forstå, hvad der er på spil og, hvilke konsekvenser det kan få, når de bevæger sig ud i ukendt land," siger Peter Bjerregaard.

Manglende opmærksomhed på den aldersgruppe
Han forklarer, at der er tale om en aldersgruppe, der ikke har været så meget opmærksomhed på i forbindelse med nedlukningen. Mens der er meget opmærksomhed på de unge, der er lidt ældre. På, at de nu ikke længere kan holde fester efter kl. 22, og så måske vil holde uformelle fester, og på, hvordan det kan håndteres. Det fokus er der slet ikke på børnene mellem 10 og 13 år. Og de har de samme udfordringer.

In-your-face
Peter Bjerregaard fortæller, at han og hans kolleger har observeret en ændret adfærd hos flere af børnene. Han kalder det en in-your-face-attitude, hvor børn på både 10 og 11 år sviner voksne mennesker til, går helt tæt på og råber dem lige op i ansigtet med grove udsagn, og i det hele taget opfører sig meget anderledes, end de plejer at gøre.

"De viser sig for at få hinandens, og ikke mindst de større børns, anerkendelse og opmærksomhed. Vi har oplevet, at der er flere 12-13 årige børn, der eksperimenterer med rusmidler, smårapserier, rygning, etc. Og hvis de siger fra, er de bare ikke med i gruppen længere. Hvad er så alternativet? Så kan de bare sidde derhjemme – alene. For de kan jo heller ikke komme i klubben eller til fodbold.

Denne gruppe børn vil både gerne være en del af fællesskabet, og samtidig mærke de andres anerkendelse. En anerkendelse, der næsten kan opleves som et fix for dem, og som de gerne vil have mere af," forklarer Peter Bjerregaard, og pointerer, hvor vigtigt det er, at samfundet også får øjnene op for denne aldersgruppe og ikke nøjes med at fokusere på de lidt ældre børn.

Fakta om SSP-samarbejdet

SSP er et tværfagligt samarbejde mellem skole, sociale myndigheder og politi. Formålet er at bidrage til et positivt børne- og ungemiljø, og styrke betingelserne for, at børn og unge trives. Alle børn mellem 0-18 er målgruppen, men der er mest fokus på de børn og unge, der har det svært, og ikke har så meget voksenkontakt.

I skoleregi har SSP-konsulenterne fokus på tre områder:
- Indskolingstrinnet: Opbygning af fællesskaber og social kapital
- Mellemtrinnet: Digital dannelse, SoMe og digitale medier
- Udskoling. Rusmidler og festkultur

De her 10-13-årige, der nu har flyttet sig ud i andre, mere uformelle rum, **spejler sig i større børn og afkoder deres opførsel – blandt andet over for de voksne.**

Ny adfærd kræver ny adfærd
Ifølge ham er der tale om et nyt fænomen. Socialarbejderne ved ikke, om det er noget, der er kommet for at blive, eller om det er et overgangsfænomen, der forsvinder, når verden lukker op igen. Men netop fordi det er ukendt land, er det pædagogiske arbejde helt afhængig af et professionelt netværk på tværs af fagligheder, hvis det skal lykkes.

"Vores netværk og tværfaglige samarbejde er i fokus, og vi snakker sammen på kryds og tværs. For ny adfærd kræver ny adfærd. Derfor rykker vi tættere sammen i vores netværk, så vi holder hinanden opdaterede, så godt vi kan. Og det er vigtigere nu, end det har været nogensinde før," vurderer Peter Bjerregaard.

Han fremhæver også, hvor vigtigt det er, at forældrene også bliver inddraget, så de hele tiden er informerede om, hvad der er i gære.

"Flere forældre bliver til tider meget overraskede, når vi fortæller, hvad vi har hørt og set. For mange af børnene er søde og rare i andre sammenhænge, men når de mødes i de nye rum med andre og flere ældre unge, opstår der nye måder at være sammen på. Måder de ikke, hverken er klar over eller klar til at håndtere. De skal præstere og vise, at de er værdige til at høre til i gruppen," siger Peter Bjerregaard, der afslutningsvis, peger på, at det er for tidligt at konkludere, om det er et fænomen, der er opstået på grund af situationen med corona, eller om det er nedlukningsperioden, der har fået ham og hans kollegaer til at se på børneflokken med andre og nye øjne.

"Vi skal være opmærksomme på, hvad sker i de 10-13-årige's adfærd. Men vi skal ikke gå i panik. For deres ændrede adfærd er ikke støbt i hverken beton eller sted; der er tale om en bevægelse og en bevægelse kan gå begge veje, og den kan gå i sig selv igen".

CORONA – NY VIRKELIGHED, NY HVERDAG ...

Af Frederik Dam Just Olesen, pædagogstuderende VIA Pædagoguddannelsen

Papiret er slet ikke til at tegne på ...

Legen kan være vild, euforisk og højlydt. Og den kan være stille, hengivende og fængende. Men først og fremmest skal legen have plads. Genåbningens ændrede vilkår åbnede netop for en mulighed for at afprøve nye lege og eksperimentere med forskellige materialer og legestemninger i vuggestuen.

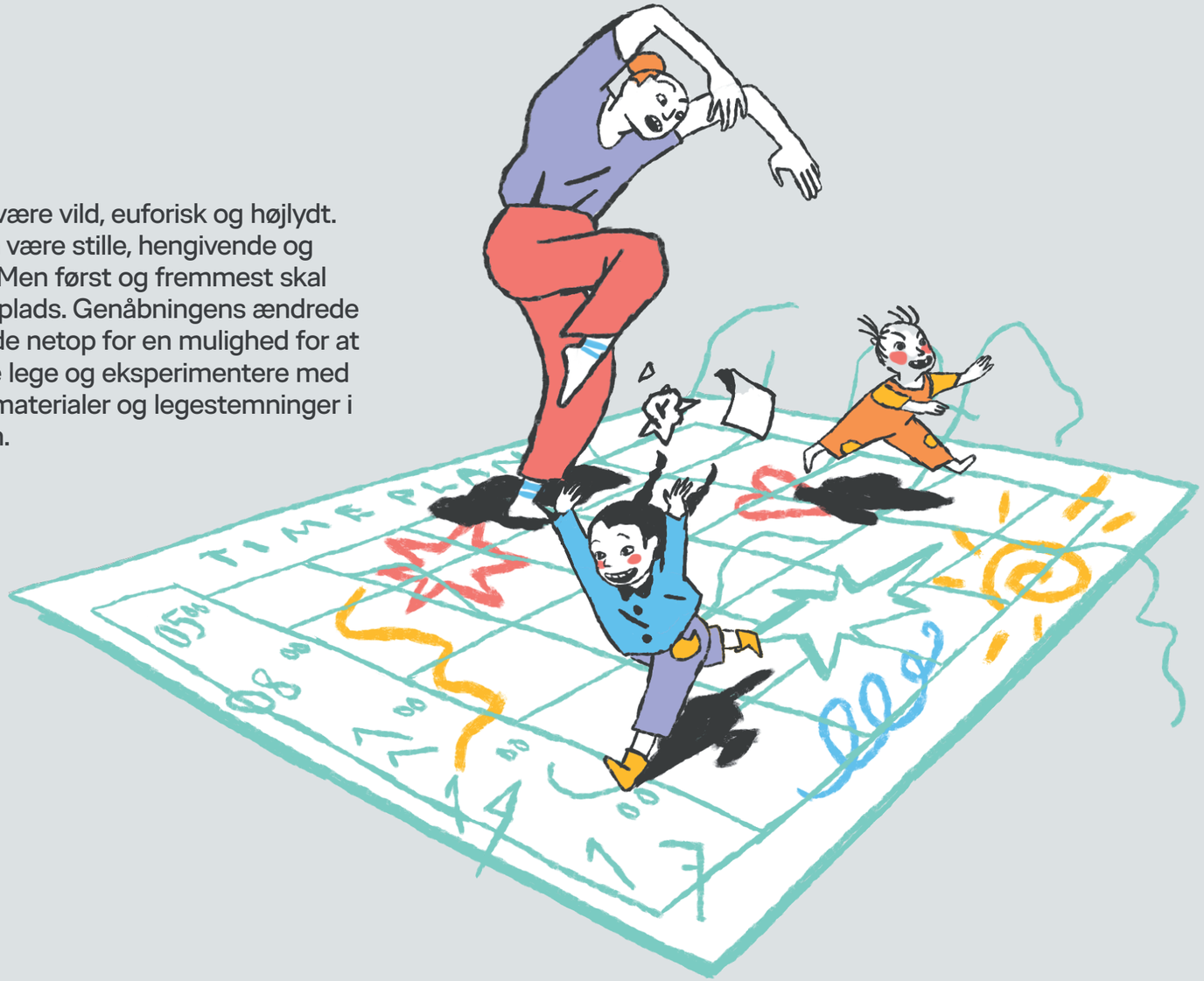

Sammen med børnene i den lille vuggestuegruppe træder jeg ind i lokalet, vi har fået tildelt. "Hvad skal vi?" spørger et af børnene forventningsfuldt og ser op på mig. "Vi skal lege," svarer jeg og tager med begejstring i stemmen en stor bunke papir ned fra en hylde. Børnene sætter sig straks hen til bordet – og Sofie ser op på mig og spørger: "Hvor er farverne?".

Sofie og de andre børn antager altså, at de skal tegne – alene fordi jeg introducerer materialet papir. Men hvorfor egentlig det?

Genåbningens forandrede rammer og vilkår

Da institutionerne i Danmark åbnede efter corona-nedluknin-gen, var der blandt pædagogerne en del bekymring for, hvordan det hele nu skulle gå. Hvordan skulle vi bevare vores fokus på det pædagogiske arbejde med børnene, når vi nu var underlagt nye vilkår, der ændrede vores hverdag og rutiner radikalt? Vi var opdelt i helt små grupper. Vi måtte ikke interagere med hinanden eller med børnene i de andre grupper. Og vi skulle være isolerede i adskilte rum ude og inde. Samling var forbudt. Legetøj var opdelt. Og mange af de ting, vi ellers brugte til at være kreative med, var låst inde.

De radikalt ændrede vilkår og brud med hverdagens rutiner åbnede imidlertid også et nyt rum for leg for både børn og

De radikalt ændrede vilkår og brud med hverdagens rutiner **åbnede et nyt rum for leg for både børn og voksne i institutionen.**

voksne i institutionen. Et rum, hvor legens egen værdi blev tydeligere og fik mere plads. Det fik jeg øje på, da jeg som pædagog- og talentstuderende i et forskningsprojekt om leg, fik lov til at være en del af de første ugers intense og lærerige genåbning af en daginstitution.

Unik mulighed for at prøve nye legeformer

I institutionen oplevede jeg, at personalet var meget udfordret på, hvad de skulle lave sammen med børnene. Fra min synsvinkel så det ud som om, de professionelle voksne havde svært ved at tænke ud over den normale rutineprægede hverdag. I stedet for fx at prøve noget nyt af, udnytte potentialet i de mindre børnegrupper og de fysiske rammer, oplevede jeg, at de savnede og efterspurgte kendte rytmer og praksisser i deres arbejde.

For mit eget vedkommende var det lige omvendt – og jeg brugte mine iagttagelser i institutionen som afsæt for at afprøve en legedesignmodel i vuggestuen, som jeg var blevet introduceret for i forskningsprojektet 'Må jeg være med'.

Modellen hedder Playful Spiderweb og er udviklet af professor og legeforsker Helle Marie Skovbjerg, Designskolen Kolding i samarbejde med professor Thilde Bekker fra Eindhoven Universitet. Skovbjerg har tidligere afprøvet modellen og legedesignet i indskolingen i forbindelse med legeprojektet 'Må jeg være med'. Nu satte jeg mig for at eksperimentere med og bruge modellen i dagtilbud – og det var også under et forsøg med Playful Spiderweb, at papirlegen opstod.

Den forforståelse børnene havde om, at vi kun brugte papir til at tegne på, var således det, der inspirerede mig til at prøve at skabe et nyt rum for legen.

Et eksperimenterende rum, hvor papiret som materiale kunne finde nye funktioner, og hvor legens egen værdi blev tydeligere og fik mere plads mellem mig og børnene.

Efter at Sofie, den formiddag i vuggestuen, forundret havde spurgt efter farverne, satte jeg mig derfor ned på gulvet med en stak papir. Mens jeg kiggede på børnene ved bordet, krøllede jeg et stykke papir sammen og kastede det hen til dem. "Vi behøver ikke tegne," sagde jeg. "Vi skal bare lege".

Børnene kiggede først på mig med et forundret blik og blev siddende ved bordet. Jeg tog et nyt stykke papir op, holdt det op og rev det midt over. Ida kravlede ned fra stolen og satte sig ved siden af mig. Hun tog et papir i hånden og krøllede det lidt. "Se!", udbrød hun og så spørgende på mig. Jeg tog et nyt stykke papir og krøllede det sammen, mens

OM

Frederik Dam Just Olesen,
Mail: Fredeolesen@hotmail.com

Frederik er pædagogstuderende i VIA University College og tilknyttet forskningsprojektet 'Må jeg være med' som talentstuderende.

Lige nu er han i gang med sit bachelorprojekt. Her undersøger han, hvor tydelig legen kan identificeres i dagtilbud, herunder pædagogers forståelse af leg og legens optræden i hverdagen.

CORONA – NY VIRKELIGHED, NY HVERDAG ...

jeg med høj stemme og høj intensitet udbrød et: "JAAAHHH" og kaster papirkuglen efter Sofie. "Neeeeeeeeej," grinede hun, mens Ida også kastede sit papir og grinede højt.

Sofie så op på mig, tog en håndfuld farveblyanter i hånden, og mens hun lod dem falde ud af hånden og ned på gulvet, råber hun: "OV!".

Legestemninger

Helle Marie Skovbjerg kategoriserer i sin forskning legen ud fra bestemte stemninger: En euforisk, en opspændt, en højspændt eller en hengiven. Jeg har – i papirlegen og i andre sammenhænge – været særligt optaget af at bringe den euforiske legestemning i spil. Det er en stemning, hvor der er mange drillerier og udfordringer, som hurtigt kan føre til konflikter. For den voksne kan det være svært at navigere i sådanne lege, fordi de hurtigt udvikler sig kaotisk. Især,

hvis pædagogen har mange børn omkring sig. Lege med en euforisk stemning skubber også samtidig til grænserne for, hvad der er okay at sige eller gøre, og pædagogen får tit en opgave med at slukke mange ildebrande på én gang, når legen står på. Af samme grund er det min oplevelse, fra mine iagttagelser af børn og vokse i dagtilbud, at netop den euforiske stemning har de sværeste betingelser i pædagogiske institutioner.

Min egen hypotese er imidlertid, at denne form for leg og stemning kan være et vigtigt redskab i forhold til at styrke relationen mellem barn og voksen, når vi som voksne går deltagende ind i en leg med store armbevægelser og en begejstret stemmeføring. Og når vi lader legen blive vild, drillende og højlydt, så oplever vi en stor glæde og mange grin fra børnene. Det ser vi fx ske i papirlegen, hvor jeg begynder at drille Sofie, og hvor der opstår en kædereaktion blandt børnene. En reaktion, der skaber en helt anden form for umiddelbar begejstring end en stillesiddende tegneaktivitet.

Monsterleg og kæmpeaber skaber tillid

Under mit ophold i institutionen under genåbningen var jeg samtidig nysgerrig efter at undersøge, om børn hurtigere skaber en relation til mig, når jeg er legende. Jeg havde en antagelse om, at den løsslupne og vilde form for stemning, som jeg kunne være med til at skabe, er noget børn nemt kan spejle sig i. Derfor satte jeg mig for at bruge det legerum, som corona-genåbningen tilbød, til at sætte et større fokus på legen, specielt leg med en euforisk stemning.

Ud over papirlegen, kastede jeg mig også ud i monsterlege i skoven, hvor jeg løb skrigende rundt sammen med børnene. Jeg foldede papir sammen til horn, som

Projektet kort

Projekt 'Må jeg være med ...' er et tværfagligt forskningsprojekt om leg i skolen.

Projektet er støttet af Det Frie Forskningsråd og ledet af professor Helle Marie Skovbjerg fra Designskolen Kolding.

Projektet undersøger forskellige legetypers inkluderende potentiale og pædagogers betydning for børns deltagelse i leg. Læs mere om projektet **her**.

De talentstuderende, Laura Johansen Mehdidehno og Frederik Dam Just Olesen, har bidraget til projektet.

Derudover deltager Hanne Hede Jørgensen og Jens-Ole Jensen VIA, Andreas Lieberoth fra AU, Janne Hedegaard Hansen fra KP,

Desuden deltager pædagoger og børn fra skoler og dagtilbud i Aarhus.

CORONA – NY VIRKELIGHED, NY HVERDAG ...

vi brølede i og kravlede rundt på legepladsen som en anden kæmpe-abe, der skulle fange børnene. Jeg oplevede, at jeg hurtigt – og hurtigere end jeg tidligere har oplevet med vuggestuebørn – kom ind på livet af de børn, som tidligere havde været lidt utrygge. Fx var mange børn under genåbningen utrygge i afleveringssituationer, hvor vi skulle tage imod børnene uden for institutionen. I begyndelsen var der flere af børnene, som ikke ville vinke farvel og give slip på far eller mor ved lågen. De blev kede af det og ville ikke med ind. Her oplevede jeg på kort tid en markant ændring, da jeg begyndte at udforske den nye mulighed for at sætte et større fokus på legen. Ret hurtigt oplevede jeg, at børnene blev mere tillidsfulde og afleveringssituationerne derfor lettere.

Legen får sit eget liv

En måneds tid efter at mit praktikophold i institutionen var afsluttet, kom jeg tilbage på besøg. Her fortalte kolleger, at flere børn havde holdt fast i min monsterleg, og at legen havde spredt sig blandt børn og voksne på andre stuer. Der var også blevet udviklet en ny slags monsterleg, som foregik indenfor. Hver gang jeg efterfølgende har været i institutionen, oplever jeg, at børnene kommer og tager mig i hånden og spørger, om vi skal finde monstre, krokodiller eller drager. Børnene i institutionen, selv de børn jeg ikke har leget med før, anser mig nu som én, de kan lege med.

Tid til at erobre legens rum?

Dagligdagen i danske dagtilbud er i dag ofte struktureret så meget, at dagen er planlagt ud fra den nye styrkede lærerplans temaer – og derfor ret rutinepræget. Det er min vurdering, at det får en effekt på legen i hverdagen. Legen får ofte kun tilfældig opmærksomhed. Leg bliver noget børn og voksne bare gør, når der ikke er andet på programmet.

Corona-genåbningen gav mig en helt ny form for hverdag og et brud med de vanlige aktiviteter og rutiner. De små grupper, og nødvendigheden af at tænke nyt med de materialer og rammer, vi fik tildelt, gav mig og det øvrige personale et nyt rum for legen.

I disse særlige rum oplevede jeg, at legen kan være vild, euforisk og højlydt. Og, at den kan være stille, hengivende og fængende i sådan en grad, at verden uden for blot bliver til baggrundsstøj.

Hvis vi i højere grad får øje på disse 'legens nye rum', så får vi ikke bare mulighed for at gå ind i en legestemning med børnene, men også for at blive i den gode legestemning. Ingen afbrydelser af trivielle gøremål, men i stedet et fokus der, hvor vi er lige nu og på det, vi gør sammen.

Legen får ofte kun tilfældig opmærksomhed. **Leg bliver noget børn og voksne bare gør, når der ikke er andet på programmet.**

Hvad er en talentstuderende

I VIA kan du som talentstuderende få mulighed for at følge et forskningsprojekt. Her forpligter du dig på:

- At bidrage til et forskningsprojekt fx med litteratursøgninger, deltagerobservationer, interviews, transskriberinger, etc.
- At formidle erfaringer i form af mundtlige oplæg for pædagogstuderende, podcast, faglige artikler m.m.

Arbejdet som talentstuderende tilrettelægges sammen med forskeren, og kræver 270 timers ekstra studiearbejde. Deltagelse i talentprogrammet udløser 10 ECTS point, og man får et talentbevis i tillæg til sit eksamensbevis.

ANMELELSE

Af Ditte Andreassen, illustrator og billedskoleunderviser

Tilbage til æstetikken

Ny ambitiøs udgivelse hylder æstetikkens værdi i pædagogisk praksis. Og især forfatternes legende skift mellem positionerne 'samfundskritisk romantiker' og 'positiv pragmatiker' gør bogen læseværdig.

Vovemod og handlekraft af Mikkel Snorre Wilms Boysen og Nils Falk Hansen er en alsidig fagbog målrettet pædagoger og andre, der arbejder med skabende pædagogik. Med et mix af teori, praksisfortællinger og debat søger de at inspirere til pædagogisk refleksion og diskussion; og allermest til æstetiske projekter ude i felten.

I 16 kapitler opdelt i syv temaer byder forfatterne skiftevis ind med holdninger, teoretisk viden og praksiserfaringer. Vi kommer vidt omkring; fra forskellige vinkler på æstetikkens rolle i pædagogisk praksis, til kreativitetsteorier, didaktiske modeller og legeteori. Hvert kapitel afrundes med konkrete råd til implementering af kapitlets indsigter, hvilket understreger bogens primære mission: At få os til at handle og igangsætte.

Romantikeren og pragmatikeren

Bogens to forfattere positioneres som modsætninger; Hansen som "samfundskritisk romantiker", der begejstret og elaborerende gengiver praksisfortællinger, mens Boysen, som "positiv pragmatiker", holder en mere nøgtern, akademisk tone. Hvad man foretrækker er en smagssag, og bogen formår at drage fordel af forfatternes forskellige personligheder og standpunkter. Begge skriver flydende og ligetil, hvilket gør bogen letlæst, trods et højt fagligt niveau.

Æstetikken som forandringskraft

Fælles for forfatterne er drømmen om at få æstetikken tilbage i pædagogisk praksis og uddannelse. Hansen peger på udsultningen af pædagoguddannelsens værkstedsfag til fordel for akademisering. Et hierarki han håber kan udfordres med udvikling af et sprog for alt det "ikke-testbare" i det pæda-

ANMELELSE

gogiske møde, herunder det æstetiske. I forlængelse heraf fremhæver Hansen også de æstetiske processers potentiale som forandrings- og deltagelsesrum, hvor børn dannes som hele mennesker, frem for fokus på mangler og udviklingstrin.

Leg i æstetikken
– eller æstetik i legen?
Børns primære virksomhed er leg i forskellige former; herunder æstetiske. Og som bogen citerer Malcolm Ross for (kap. 12), så spiller legen en stor rolle i de fleste æstetiske processer. Set i det lys kan det undre, at legen ikke får megen plads (to ud af 16 kapitler), i en bog der især henvender sig til daginstitutionspædagoger og andre, der formidler til børn. Man kan også savne de omtalte forskeres og praktikeres egne udlægninger, men til gengæld bidrager toforfatter-formatet til en personlig og konsistent tone, i forhold til. en mangestemmig antologi.

Teori og praksis i balance
Udgivelsen formår at skabe sammenhæng og balance mellem teori- og praksisafnit, især i kraft af kapitlernes konkrete implementeringsforslag. Sammenholdt med forfatternes oprigtige entusiasme, bidrager bogen til et ambitiøst, vedkommende og aktuelt oplæg til faglig diskussion, som kan anbefales. Ikke kun til pædagoger og pædagogstuderende, men til alle, der arbejder med formidling af kultur og æstetiske processer.

Fælles for forfatterne er drømmen om at **få æstetikken tilbage i pædagogisk praksis og uddannelse.**

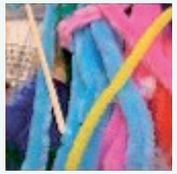

Bogfakta

Titel: **Vovemod og handlekraft** – Om kreativitet, æstetik og skabende pædagogik

Forfattere: Mikkel Snorre Wilms Boysen og Nils Falk Hansen

Sideantal: 296

Forlag: Akademisk forlag

Anmeldt af: **Ditte Andreassen**
ditteand@yahoo.dk
behance.net/ditteandreassen

Ditte er uddannet illustrator og har illustreret syv billedbøger.

Studerer Master i Børne- og ungdomskultur på SDU og siden 2011 ansat i Designbørnehuset Sanseslottet. Hun underviser også på Kulturskolen Kolding.

Få en smagsprøve på bogen **her**.

DIGITALE TEKNOLOGIER FLYTTER IND

Af: Stine Liv Johansen, lektor, ph.d., Center for Børns Litteratur og Medier, Aarhus Universitet og Thomas Enemark Lundtofte, adjunkt, ph.d., SDU

Fællessang og sofaskole

Danske børn blev med dags varsel frataget muligheden for at mødes fysisk med venner og klassekammerater. En kvalitativ undersøgelse afdækker, hvordan børn mellem tre og 12 år brugte digitale teknologier, fx til for at holde kontakten. Hvilken rolle spillede snapchat og Skype-fødselsdage for deres relationer, for dagligdagen og oplevelsen af coronasituationen?

Da skoler og dagtilbud lukkede ned i midten af marts 2020, blev vi alle sammen i vidt omfang overladt til digitale kommunikationsformer. Når vi ikke kunne mødes fysisk, var vi nødt til at dyrke og finde på nye måder at være sammen på digitalt. Det gjaldt i forhold til vores private relationer og for arbejde og undervisning, der på få dage efter nedlukningen flyttede online.

Mediebrug i et børneperspektiv

For at undersøge, hvordan dette så ud i et børneperspektiv, iværksatte vi i løbet af foråret en kvalitativ interviewundersøgelse blandt 20 børn i alderen tre til 12 år og deres forældre. Vi ønskede at undersøge, hvad børn konkret gjorde med digitale teknologier, hvilke teknologier, de brugte til hvad og hvad det betød for deres relationer, deres dagligdag og deres oplevelse af den specielle situation, vi stod i. Som børnemedieforskere er vi vant til at sidde fysisk på stuegulve og i skoler og institutioner, når vi interviewer og observerer børn. Det kunne af gode grunde ikke lade sig gøre i denne undersø-

DIGITALE TEKNOLOGIER FLYTTER IND

Det var i langt højere grad skolebørnene, der fik etableret kontakt med deres skole og lærere **– det skete kun i meget lille grad i forhold til det pædagogiske personale i dagtilbud.**

gelse og vi gennemførte derfor de 20 interviews via Zoom, Teams, Skype eller hvilken platform, vores informanter nu foretrak.

Små børn afhængig af de voksnes teknologiske bistand
Interviewene gav indblik i børneliv, hvor de digitale teknologier er udbredte og bruges til en række forskellige aktiviteter. Vi ved fra tidligere undersøgelser, at mindre børn primært bruger deres digitale devices – fx tablets og smartphones – konsumerende, altså til at se indhold eller spille spil, andre har skabt. Ældre børn bruger i højere grad også digitale teknologier til at kommunikere med andre, fx på sociale medier. Det samme gjorde sig i vidt omfang gældende i denne undersøgelse.

Det betød også, at de mindste børn i undersøgelsen – op til de syv-otte årige – kun i meget begrænset omfang havde kontakt med andre børn, ud over deres eventuelle søskende og enkelte, udvalgte kammerater. I modsætning til de ældre børn, der i forvejen var vant til at bruge sociale medier som eksempelvis Snapchat til at kommunikere med deres klassekammerater og venner, var de små helt afhængige af, at voksne hjalp dem med at få kontakt ud over deres familie. Det var også tydeligt, at det i langt højere grad var skolebørnene, der fik etableret kontakt med deres skole og lærere – det skete kun i meget lille grad i forhold til det pædagogiske personale i dagtilbud. Alle børnene i undersøgelsen fortæller på forskellig vis om at savne andre mennesker; både kammerater, og også især bedsteforældre og andre familiemedlemmer.

Nye måder at bruge digitale teknologier på
De små børn i undersøgelsen

OM

Stine Liv Johansen
stineliv@cc.au.dk

Stine Liv er lektor,og ph.d., Center for Børns Litteratur og Medier, Aarhus Universitet

Hun er formand for Medierådet for børn og unge og forsker i børn og medier. Hun er forfatter til en lang række bøger om børn og unges digitale liv. Senest har hun udgivet Undersøgelser af børn, unge og medier sammen med Malene Charlotte Larsen

OM

Thomas Enemark Lundtofte
thomas@sdu.dk

Thomas er adjunkt og ph.d. på Sydansk Universitet

Thomas forsker i børns praksisser med medier på tværs af sociale arenaer: Daginstitutionen, skolen og hjemmet. Han er særligt optaget af, hvordan medier er med til at forbinde arenaer og hvordan de, ifølge børnene selv, giver mening i hverdagen.

DIGITALE TEKNOLOGIER FLYTTER IND

lod dog ikke til at være påvirkede af eller at sætte spørgsmålstegn ved det. De trivedes med deres forældre, søskende, husdyr og en del mere tid med skærme end normalt. Men især børnene i midtergruppen, indskolingsbørnene, reflekterede over, hvordan de havde brug for de voksnes hjælp til at holde fast i deres sociale relationer. En syv-årig pige fik fx overtalt sine forældre til, at hun skulle have en Skype-konto, så hun kunne snakke med sine venner, mens de spillede computerspil online.

I det hele taget kunne vi se, at børn og forældre tilsammen fik øjnene op for mange nye måder at bruge digitale teknologier på. Skype-fødselsdage, Facetime-sølvbryllupper, Uno-spil, højt- og lektielæsning med bedsteforældre over Messenger. Fællessang og Sofaskole. Flere forældre reflekterede i den forbindelse over, at de måske var nødt til at revidere deres hidtidige skeptiske holdninger til deres børns brug af digitale medier.

Online-skole som ny virkelighed
Digitale medier spillede en praktisk rolle i skolelivet, særligt fra mellemtrinnet og op. For nogle var online-skolen en kærkommen mulighed for at klare skolearbejdet i ro, hvorefter der ventede mere fritid og samvær med familien. For andre har det været vældigt udfordrende at finde motivationen – og så har teknikken også drillet i mange tilfælde med ventetid til følge. Ligeledes har forældrenes muligheder for at støtte deres børn i arbejdet været af en varierende beskaffenhed, og i nogle familier har ældre søskende fx også hjulpet de yngre. Selv om nogle forældre belyser positive aspekter ved oplevelserne med hjemmeskolen, er der grund til at tro, at denne periode har været særligt udfordrende for børn i ressourcesvage familier.

Samtidig hørte vi fra flere forældre, at den dårlige samvittighed over øget skærmtid var en fast følgesvend, mens de forsøgte at balancere hjemmearbejde med store og små børns forskellige behov for hjemmeundervisning, aktivering og underholdning. Vi hørte dog også om mere familietid, nærhed og mere tid i haven og i naturen.

Danske børns digitale liv under corona
Projekt Digitalt børneliv under corona er i skrivende stund ved at blive afrapporteret til det tvær-europæiske projekt. Det bliver interessant at se, hvilke forskelle og ligheder, der viser sig at være på tværs af de 15 lande.

Generelt ser det ud til, at to aspekter har betydning for, hvordan børns digitale liv under nedlukningen har set ud sammenlignet med andre lande:

Projektet kort

Projektet 'Digitalt børneliv under corona' undersøger børn i alderen tre til 12 år og deres brug af digitale teknologier under nedlukningen i foråret 2020. Projektet er støttet af VELUX-fonden. **Læs mere her.**

Projektet er en del af det tværeuropæiske projekt KiDiCoTi: Kids' Digital lives in COVID-19 Times, der er organiseret af EU-Kommissionens Joint Research Center (JRC). I alt 15 lande deltager i projektet. **Læs mere her.**

I projektet er 20 børn og deres forældre blevet interviewet via digitale mødeplatforme (fx Zoom). Børnene har desuden udfyldt et lille opgavehæfte, hvor de har tegnet og skrevet om deres dagligdag under nedlukningen. Interviewene blev gennemført i maj og juni 2020.

DIGITALE TEKNOLOGIER FLYTTER IND

Børn og forældre fik tilsammen øjnene op for mange nye måder at bruge digitale teknologier på. Skype-fødselsdage, Facetime-sølvbryllupper, Uno-spil, højt- og lektielæsning med bedsteforældre over Messenger.

- For det første har Danmark generelt været underlagt relativt milde restriktioner. Vi har (endnu) ikke haft udgangsforbud, som det fx sås i Spanien, hvor børn ikke kunne forlade deres hjem i fem uger.
- For det andet havde vi i forvejen en yderst veludbygget digital infrastruktur, der muliggjorde en række af de tiltag, vi så etablere sig i løbet af ganske få dage.

Fra idéen om Sofaskolen opstod og til den gik i luften på forlaget Alineas YouTube-kanal gik der – ifølge folkene bag – fire dage. DRs UltraNyt sendte et pressemøde med statsministeren for børn allerede dagen efter nedlukningen. Og selvom det nok for mange i uddannelsessektoren har føltes, som om man lagde skinnerne, mens toget buldrede derudaf, så lykkedes det i vidt omfang at stable relevante undervisningstilbud på benene. De erfaringer vil det være relevant at trække på både ved de lokale nedlukninger, vi oplever nu, og hvis det skulle blive nødvendigt med en ny, mere generel nedlukning på et tidspunkt. Forhåbentlig vil man til den tid have mere øje for, at også de sociale relationer mellem børn – inklusiv de mindste – bør understøttes.

DIGITALE TEKNOLOGIER FLYTTER IND

Af Maika Rasmussen, pædagogstuderende, VIA Pædagoguddannelsen

FaceTime, onlineindkøb og dating-apps hjalp selvbestemmelse og trivsel på vej

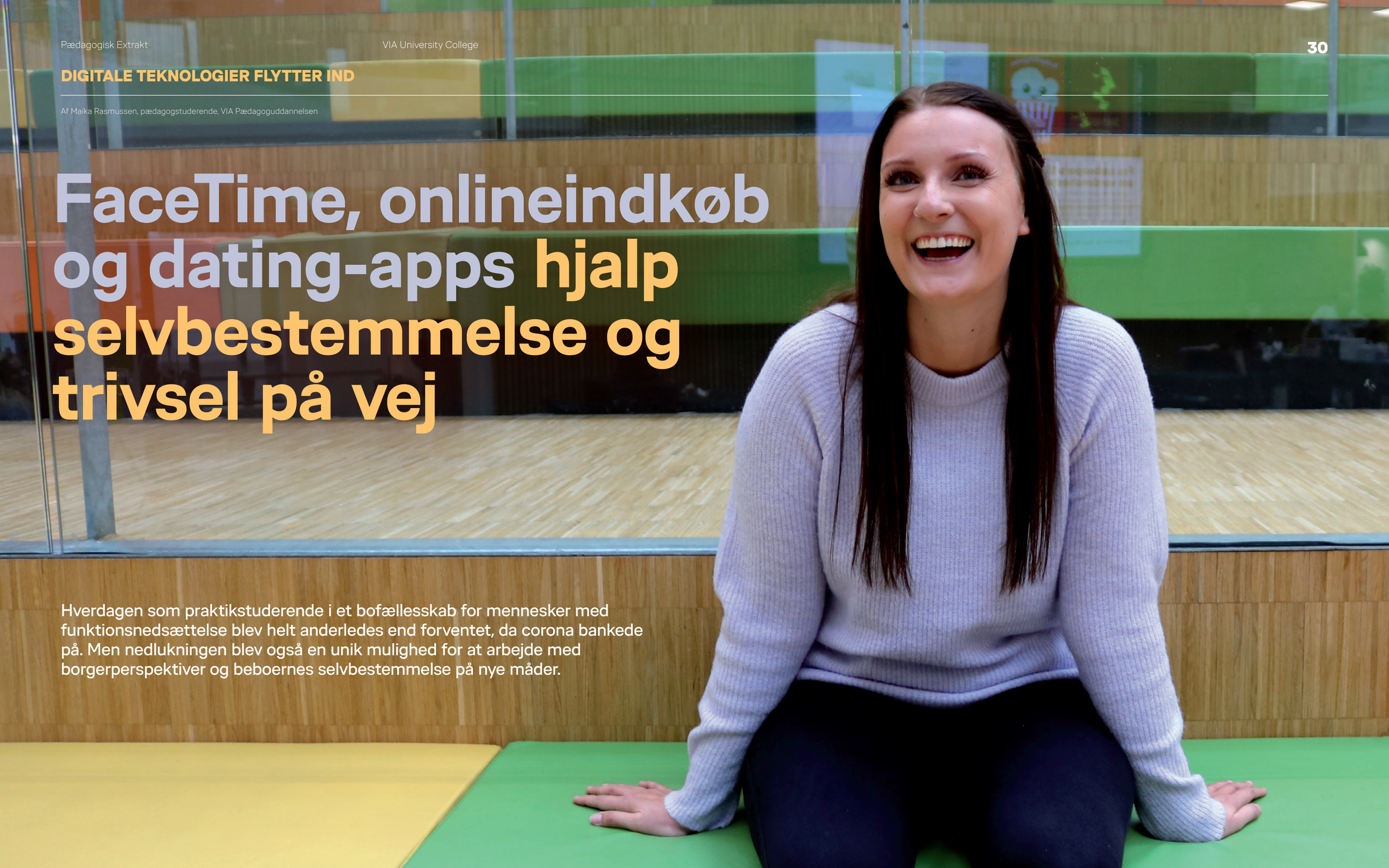

Hverdagen som praktikstuderende i et bofællesskab for mennesker med funktionsnedsættelse blev helt anderledes end forventet, da corona bankede på. Men nedlukningen blev også en unik mulighed for at arbejde med borgerperspektiver og beboernes selvbestemmelse på nye måder.

DIGITALE TEKNOLOGIER FLYTTER IND

Vi var nødt til at anerkende beboernes egne oplevelser af nedlukningen **og finde ud af, hvordan vi bedst muligt kunne støtte dem**.

Det var ikke bare min grundigt forberedte praktik, men også hverdagen for beboerne på mit praktiksted, der blev totalt forandret, da corona bankede på. Nedlukning og restriktioner betød, at hverdagsrutinerne i bofællesskabet, hvor 16 borgere med funktionsnedsættelse bor, blev brudt fuldstændig op. Beboernes arbejdspladser og aktivitetstilbud lukkede ned. Der blev indført besøgsforbud, og beboerne blev opfordret til at undgå unødvendig udgang, fx indkøb i supermarkedet. Beboerne var frustrerede og mange var med rette bekymrede for beboernes trivsel.

Men spørgsmålet er, om corona-nedlukningen kun har haft negative konsekvenser for beboerne, for mig som praktikstuderende – og for det pædagogiske arbejde på bostedet? Nedlukningen har måske også været med til at afdække nye muligheder og skubbe til udvikling af ny viden om relationsarbejde, trivsel og aktiviteter hos både mig og mine kolleger.

Dilemmaer mellem omsorgspligt og selvbestemmelse

Gitte på 28 år kommer gående ind i opholdsstuen, hvor hun sætter sig ved siden af mig og udbryder: "Jeg er dødhamrende træt af den sygdom! Er det ikke snart slut? Jeg synes, det er noget pjat, at jeg hverken må tage på indkøb i Fakta eller få besøg af min moster".

Et af de helt store spørgsmål, som jeg mødte i de første kritiske uger efter nedlukningen, var, hvordan jeg inddrager Gitte og andre beboere i samfundssituationen på en etisk, forsvarlig måde, der skaber forståelse frem for frygt. I bofællesskabets dagligdag, bærer det pædagogiske arbejde ofte præg af dilemmaer mellem omsorgspligt og selvbestemmelse. Corona-nedlukningens restriktioner forstærkede det markant – og den pædagogiske opgave i forhold til Gitte, og andre i bofællesskabet, bestod derfor i, at forstå og tage deres perspektiv. Vi var nødt til at anerkende beboernes egne oplevelser af nedlukningen og finde ud af, hvordan vi bedst muligt kunne støtte dem i udfordringerne.

Derfor valgte vi fx at gense nogle af pressemøderne sammen med dem. Beboerne forstod, at nedlukningen og restriktionerne var noget de danske sundhedsmyndigheder besluttede – og ikke det pædagogiske personale. Efter pressemøderne, snakkede vi med beboerne om, hvad det helt konkret ville betyde for deres hverdag – og at forandringerne gjaldt for alle. Deres familie, venner og kollegaer havde det fx på samme måde. Det gav beboerne en forståelse af, at corona ikke var muligt at gøre noget ved. At vi måtte få det bedste ud af det, og støtte hinanden.

Digitale teknologier understøtter selvbestemmelse

Jeg havde forberedt helt andre initiativer forud for min praktik, men i praktikken blev min opgave nu, i samarbejde med mine kollegaer, at finde løsninger, der kunne støtte borgerne under nedlukningen.

OM

Maika Rasmussen
maika¬_rasmussen@hotmail.com

Studerende, VIA
Pædagoguddannelsen

Maika, der er pædagogstuderende på VIA University College i Aarhus, er særligt optaget af medier og digital kultur indenfor social- og specialområdet.

Hun arbejder til dagligt som ledsager og vikar på et bosted, hvor hun er interesseret i udviklingen af støtteværktøjer med inddragelse af borgerne.

DIGITALE TEKNOLOGIER FLYTTER IND

BENSPÆND SKABTE NY APP-IDÉ
Med afsæt i erfaringerne fra bofællesskabet udarbejdede Maika en ny App. Den gør det muligt at træne nye rutiner, fx tøjvask, så borgeren selvstændigt lærer rutinen visualiseret på en Ipad.

Borgerne oplevede den forandrede situation meget forskelligt. Diana på 24 år elsker at hygge sig med en gammel dansk film, sodavand og slik. Hun var meget frustreret over, at personalet nu skulle handle ind for hende. Både fordi hun nød turen til supermarkedet, men også fordi "det er SÅ irriterende, når I kommer hjem med Coca-cola, i stedet for Pepsi … Og nogle gange får jeg ikke alt det, jeg har bedt om", fortalte hun mig. Men hvordan skulle jeg løse de udfordringer, jeg fik øje på? Jeg kunne jo ikke trylle restriktionerne væk.

Under praktikken havde jeg fået øje på, at vejlednings- og personalemøder fungerede godt digitalt. Enkelte aktivitetstilbud benyttede sig også af onlinemøder med beboerne, for at vedligeholde kontakten og lave aktiviteter med dem. Det virkede godt.

Den iagttagelse fik mig til at overveje, hvordan jeg selv kunne inddrage digitale teknologier som en løsning på nogle af udfordringerne. Jeg tog derfor initiativ til at introducere digitale løsninger for beboerne, fx online indkøb. Ved at bruge onlinesupermarkedet nemlig.com kunne beboere, som Diana nu foretage deres indkøb selvstændigt. Visuelt kunne de lægge tingene fra indkøbslisten i kurven, betale og få leveret, varerne ved døren.
Jeg og mine kolleger kunne se, at det tiltag gav stor tilfredshed blandt beboerne. Da Diana fik sine varer første gang, udbrød hun med et stort smil "Det er mega sejt!".

Afsavn kalder på nye løsninger
Størstedelen af beboerne oplevede, at det sværeste ved nedlukningen var at undvære det fysiske samvær med familie, venner og kollegaer.

Andre kom på datinghjemmesiderne knuus.dk og handicapdating.dk. **Her oprettede vi i fællesskab profiler, tog billeder, hjalp med at skrive tekster, der præsenterede beboerne.**

DIGITALE TEKNOLOGIER FLYTTER IND

Morten på 33 år, der har et tæt forhold til sin mor og ofte er hjemme hos hende på weekend, eller har mor på besøg til overnatning, var ramt hårdt. Det var svært, at de ikke kunne se hinanden på samme måde som de plejede. Og derfor introducerede vi Morten, og andre borgerne i samme situation, til nogle digitale løsninger, der kunne afhjælpe situationen. FaceTime og Skype, som vi selv benyttede os af privat, blev nu en del af vores pædagogiske værktøjskasse.

En eftermiddag, hvor jeg kom ind til Morten, sad han med et stort smil: "Kom og se, skynd dig, Maika!" sagde han og viste mig, at han sad med en kop kaffe og bladrede i reklamer foran sin iPad. "Jeg drikker kaffe og kigger på tilbud med mor" fortalte han med stolthed i stemmen. Nogle af de ting, de to plejede at gøre sammen fysisk, blev nu muligt på en ny og anderledes måde – gennem FaceTime.

Sociale fællesskaber gøres online

Vi introducerede også nogle af beboerne for Facebookgrupper og venne-apps som Vi er Venner og ULF's vennetjeneste. På den måde fik beboerne adgang til digitale fællesskaber for udviklingshæmmede. Andre kom på datinghjemmesiderne knuus.dk og handicapdating.dk. Her oprettede vi i fællesskab profiler, tog billeder, hjalp med at skrive tekster, der præsenterede beboerne, og vi gik samtidig i dialog med dem om, hvordan de kunne starte en samtale og i det hele taget agere, når der er en skærm imellem to mennesker.
For Karsten, der er 45 år, var onlinedating en skøn oplevelse og løsningen på et stort problem: "For nu kommer jeg jo ikke til dating på Sølund festival," som han fortalte mig.

Mange af beboerne er vant til daglige besøg ude af huset. Det var ikke muligt under nedlukningen – og derfor fik jeg den idé, at vi kunne bruge den populære PokémonGo app, når vi gik ud. Den var både med til at motivere på vores fælles gåture, og den digitale teknologi satte samtidig gang i noget leg og konkurrence i hverdagen.

Plejer blev vendt til et hvorfor

De mange gode erfaringer med at inddrage teknologier satte i det hele taget refleksioner i gang i personalegruppen. Var vi generelt gode nok til at præsentere de digitale muligheder, som jo er en del af samfundsudviklingen? Og havde vi fået øje på – eller prioriteret – mulighederne i en travl hverdag, hvis ikke det var for corona? I pædagogisk praksis er der altid en risiko for, at vi arbejder efter 'det plejer vi at gøre'. Især i arbejdet med beboere med fysiske og psykiske funktionsnedsættelser, hvor der er et stort behov for hverdagsrutinernes struktur, forudsigelighed og genkendelighed.

Praktikken gjorde det tydeligt for mig, at corona-nedlukningen udfordrede rutinerne i bofællesskabet og dannede konstruktiv grobund for gode fælles refleksioner i personalegruppen. Nedlukningen gav både beboerne og personalet en unik mulighed for at tage hverdagen i bofællesskabet op til revision. Det blev fx tydeligt for os, at dagligdagens praktiske rutiner, gøremål og dokumentation normalt tager tid fra den enkelte borger – og, at kerneopgaven kommer mere til sin ret, når det praktiske fylder mindre. Vi fik også anledning til at spørge hinanden: Hvad vil vi have mere af, og hvad kan vi undvære? Hvad har virkelig værdi for beboerne, når det kommer til stykket?

Spørgsmålet er, om vi havde stillet disse spørgsmål til hinanden, hvis det ikke havde været for nedlukningen?

MOD TIL AT TÆNKE OM ...

For Maika Rasmussen blev praktikken helt anderledes end forventet. Hun tror selv, at hendes mod til at tænke om, var afgørende for, at hun lærte en masse, hun ikke havde forudset.

Af Stine Del Pin Hamilton, VIA Pædagoguddannelsen og Birthe Nielsen, børnehusleder og pædagog, Børnehuset Teglgården

Tid til at tænke sig om og mærke efter

Corona gav ro og en kærkommen pause til at overveje og undersøge nye muligheder for Mads, der var kørt fast i sit gamle arbejde. Med støtte fra pædagoger fik han tid til at nyde vennerne i bofællesskabet – og blev klar til en ny praktikperiode.

NYT PERSPEKTIV
Vores hverdag er utrolig accelereret. Corona gav en kærkommen pause til at stoppe op og tænke efter, mener Maika Rasmussen.

På trods af at corona-nedlukningen betød færre hænder til flere beboere, så lagde der sig en særlig ro over bofællesskabet efter, at Mette Frederiksen 11. marts lukkede Danmark ned. Hverdagen i bofællesskabet kan godt bære præg af en hektisk stemning, hvor 16 beboere skal passe aktiviteter, praktiske gøremål, lægebesøg, møder og lignende. En hektisk hverdag, der samtidig helt naturligt medvirker til, at dokumentation, praktik og logistik fylder en del i det pædagogiske arbejde.

Under nedlukningen blev det hektiske erstattet med mere ro og bedre tid til relationsarbejde og nærvær med beboerne. Jeg og mine kolleger oplevede færre konflikter i dagligdagen og vi iagttog, at der blev skabt nye små fællesskaber i bofællesskabet.

Tid til serviceeftersyn
Til vores overraskelse oplevede vi også, at nogle borgere ikke var synderligt påvirkede af nedlukningen. Mads på 28 år, der til dagligt er beskæftiget på et sport- og naturhold i et aktivitetstilbud, var bare glad for at kunne blive hjemme. Mads er vellidt og social og trives godt i bofællesskabet, og under nedlukningen brugte han naturligvis meget mere tid sammen med de andre beboere, end han plejede. Og en dag fortæller han mig: "Jeg tror ikke, jeg vil tilbage på arbejde. Det er bedre at være her end med dem på det gamle arbejde".

Den samtale gav, sammenholdt med mine iagttagelser, anledning til, at vi måtte kigge nærmere på trivslen i Mads' beskæftigelse. For måske var det på tide at prøve noget nyt for Mads? Måske var det på tide at inddrage ham mere i, hvad der kunne være meningsfuldt for ham? Vi undersøgte derfor mulighederne sammen med Mads. Vi kiggede på STU uddannelse, aktivitetstilbud, klubtilbud og en omlægning med flere hjemmedage for ham. Sammen med Mads fik vi planlagt en praktikperiode, hvor han nu kan prøve noget nyt af.

Måske har det været godt for Mads og de andre beboerne med en periode, hvor de vante rutiner blev brudt op. Det satte hverdagen i perspektiv for beboerne og for personalet, så vi i fællesskab kunne mærke efter, hvad der egentligt har værdi.

PORTRÆT AF EN PÆDAGOG I TIDEN

Af journalist Hanne Duus, VIA University College, hd@via.dk

Pædagog og sportsmand helt ind i hjertet

Vi har mødt Jes Nissen, der er pædagog og arbejder i Skovgården, dagtilbuddet Egebjerg ved Horsens. Jes, der altid har vidst, at han ville arbejde med mennesker – og med sport. Jes, der deltager i et forskningsprojekt med fokus på ligestilling og mangfoldig, Jes, som drømmer om at arbejde full time med sport og som faktisk synes, at mange flere burde have en pædagoguddannelse.

PORTRÆT AF EN PÆDAGOG I TIDEN

Jes Nissen er uddannet pædagog med særligt fokus på sport. Han arbejder i en vuggestue/børnehave og putter sport ind i al pædagogik, hvor det giver mening. Og det gør det mange steder – for han er bidt af en gal sportsmand.

Vil du indlede med at fortælle om kort, hvem du er?
"Jeg er Jes. Jeg har altid arbejdet med børn. Lige fra jeg var 15-16 år. Jeg var både håndbold- og fodboldtræner for de mindre børn. Det var fedt, for jeg er et kæmpe legebarn. Og så er jeg en sportsdreng! Helt ind i hjertet.

Jeg er født i Viby ved Aarhus. Vi boede fem minutter fra Viby Stadion. Så hele min barndom har jeg løbet på stisystemerne i Viby – fra vores hjem og hen på stadion. Og det afspejler så meget den, jeg er blevet i dag. Jeg er altid aktiv, jeg vil gerne bruge min krop. Det sidder bare så meget i mig.

Jeg har spillet håndbold på et rimelig højt plan, men så rev jeg mit korsbånd over to gange. Og så var det slut. Jeg var da ked af det, men tit, når man oplever modgang, kommer man stærkere ud på den anden side. Og det har jeg lært rigtig meget af. Jeg synes, at jeg er blevet god til at håndtere ting, der er svære. Og i dag spiller jeg golf på et højt niveau, for det er ikke så hårdt ved kroppen."

> Jeg er meget inspireret af, hvordan man opnår succes. **For børn skal have successer. Ikke så mange nederlag.**

Hvad lavede du inden, du startede på pædagoguddannelsen?
"Efter hf arbejdede jeg et år i en SFO i et såkaldt belastet område. Det har lært mig en del. Fx lærte jeg, at børn, der kommer fra en anden kultur nogle gange agerer anderledes, end jeg forventer. Det skulle jeg lige omstille mig til. Men jeg fandt hurtigt ud af, at det handlede om respekt. Og her kom fodbold på banen. For det var jeg rigtig god til, og det respekterede de her drenge. 'Vi respekterer ham, fordi han er super god til det her'. Det var super lærerigt.

Året efter arbejdede jeg i en SFO i en privatskole i Aarhus. Der var stor forskel på, hvad børnene kunne og gjorde. Men her gik det rigtigt op for mig, at børn er børn og børn gør det bedste de kan. Ligegyldigt, hvor de kommer fra."

PORTRÆT AF EN PÆDAGOG I TIDEN

Hvorfor valgte du pædagoguddannelsen?
"Efter mine sabbatår, hvor jeg havde arbejdet med børn, var jeg ikke længere i tvivl om, at jeg skulle fortsætte ad den vej – noget med børn. Og lærerjobbet er alt for hårdt ved lærerne, synes jeg. De står med det hele selv. De skal have alle med i hele klassen. De er alene. Det er et mega ansvar. Så synes jeg, at pædagoguddannelsen mere var mig. Dels arbejder man flere sammen det meste af tiden, dels er der en meget større bredde i mulighederne. Man kan vælge at arbejde med mennesker med handicap, med sociale udfordringer, med små og store børn; ja med alle typer af mennesker. Jeg synes, der er mere kød på pædagoguddannelsen."

BOLD
'Bolden et et fantastisk pædagogisk redskab. Både i forhold til at udvikle børns motorik og når det handler om træne det relationelle', fortæller Jes.

Hvordan oplevede du pædagoguddannelsen?
"Hahaha. Den første uge stod jeg og legede klappelege sammen med 31 andre studerende. Jeg tænkte: 'Hvad i alverden er det jeg har rodet mig ud i?' Så sagde vores underviser, at i den første uge gjorde hun alt, hvad hun kunne for at presse os og vores grænser. 'Fordi det er det, I kommer ud for, når I skal ud i verden'.

Jeg er rigtig glad, fordi jeg valgte pædagoguddannelsen. Jeg har brug for at få noget mellem hænderne. Og brug for at prøve tingene af i virkeligheden. Det er nok nogle af de bedste år, jeg har haft i mit liv. Det sociale sammenhold, mange fælles interesser, og så rigtig, rigtig fedt at finde ud af, at vi kan det her. Det er ikke sindssyge uddannelser, hvor man skal sidde ned hele dagen. Og så er der de to lange, lønnede praktikker. Som pædagog kan jeg både arbejde og lege hver dag. Det tiltalte mig bare rigtig meget.

Og på pædagoguddannelsen kunne jeg vælge sport, hvor jeg kunne være med på trods af korsbåndet. Her kunne jeg fordybe mig i det, jeg allerbedst kan lide. Seks uger med sport og pædagogik. Det var herligt. Og kombinationen mellem sport og pædagogik er så oplagt. Vi lærte at trække vores kærlighed til sport ned i børnehøjde. Og jeg bruger det hver eneste dag i mit daglige arbejde".

Hvordan bruger du din viden om krop og bevægelse i dit daglige arbejde?
"Jeg er meget inspireret af, hvordan man opnår succes. For børn skal have successer. Ikke så mange nederlag. De lærer igennem deres krop, så det er oplagt at bruge kroppen til at skubbe barnet lidt. Fx give dem successer igennem balance og motorik. Lære at gå balance, mens en voksen holder dig. Næste gang holder barnet den voksne i én hånd. Det giver mere tillid. Og så pludselig – kan barnet gå balance, mens den voksne går ved siden af og er der til at gribe, hvis det bliver svært. Lige så stille flytte barnet mere og mere, så det hele tiden oplever succes. Det giver så god mening. Og så lærer de også at turde tage udfordringer, selvom det kan være svært. For de har både mærket, hvordan og, at de kan mere og mere ved at udfordre sig selv. Den følelse af succes vil jeg gerne have, at alle børn skal have med sig. Og lære at overføre det til andre situationer.

Jeg bruger kroppen i det meste af det, jeg laver. Det kan være lege, hvor alle står på en lang

OM

Jes Nissen

Jes Nissen, uddannet pædagog fra VIA Pædagoguddannelsen i 2015.

Arbejder i vuggestuen/børnehaven Skovgården under dagtilbuddet Egebjerg tæt ved Horsens.

Han har skrevet bachelorprojekt om mangfoldighed og ligestilling. Her lavede gruppen en analyse af en artikel om en pædagog og de vilde drenge i BUPL's fagblad. Deres bachelorprojekt handlede om, hvad det gør ved os, når man allerede er sat i bås.

PORTRÆT AF EN PÆDAGOG I TIDEN

række. Et barn vælger, hvad man skal være, og så skal alle være det samme. Det kan være alt muligt. En bil, et dyr, et fly. Hvad som helst. Så imiterer de med kroppen. Hvordan er det nu en slange kravler? Hvordan flyver en flyvemaskine? Det kan være en stor udfordring for mange. Så støtter jeg: 'Prøv at gøre sådan med armene. Eller smid dig på jorden og sno kroppen frem og tilbage'.

Jeg bruger også bolden rigtig meget. En bold kan ekstremt mange ting. Den kan så meget mere end bare kaste og gribe. Den er faktisk et fælles tredje. Den kan skabe sociale relationer, man kan kaste med den, sparke til den. Der er øje-hånd koordination. Det er både motorisk og pædagogisk."

Hvad lavede du, da du var færdiguddannet?
"Efter jeg var færdiguddannet, rejste min kæreste og jeg et halvt år til Manchester i England. Jeg arbejdede på en institution med børn på mellem to og fire år. En stor kulturel oplevelse som jeg sætter stor pris på. Og, hvor jeg også lærte at sætte pris på det, vi har herhjemme. For der er mange regler i de pædagogiske institutioner i England. Der var intern overvågning, fingerscanner og kodelåse på alle døre. Jeg måtte ikke skifte og ikke putte børnene. Sådan var reglerne, selvom jeg havde både mere erfaring og uddannelse end dem alle sammen. Det var helt til grin. Vi måtte heller ikke gå ture med børnene, af ren og skær angst for at blive sagsøgt, hvis der skulle ske noget. En af kollegaerne fik en skriftlig advarsel, fordi hun havde givet et barn med allergi smør på brødet. Selvom der intet skete. Nå, men heldigvis syntes børnene, at jeg var alletiders. Fx var de vilde med det, når jeg sang på dansk. DET syntes de bare var sjovt. Fx når jeg sang Lille Peter edderkop og så lavede fagterne til. Det fangede de hurtigt.

Jeg holdt til det i små fire måneder. Så blev det for meget og jeg sagde op. Og brugte det sidste halve år på at spille golf. Det var ok."

Du er med i et forskningsprojekt. Vil du fortælle, hvad det går ud på?
"Vores institution blev vi spurgt, om vi ville deltage i et forskningsprojekt om ligestilling og mangfoldighed sammen med VIA Pædagoguddannelsen i Horsens. Projektet handler om at skabe en normkritisk evalueringskultur

> På den lange bane, der skal jeg noget inden for sportens verden. **Træner måske ...**

PORTRÆT AF EN PÆDAGOG I TIDEN

i institutionen. Det var lige før coronaen gik amok. Så vi deltog i langbordssamtaler med repræsentanter fra BUPL, konsulenter fra VIA og så nogle pædagoger fra forskellige institutioner. Og så blev vi kastet ud i det. Hvad er ligestilling? Hvad er mangfoldighed og hvad betyder køn?

Så kom coronaen og satte det hele lidt i stå. Men nu er vi startet op igen, og har intensiveret vores prøvehandlinger om den pædagogiske praksis. Det handler om at få øje på, hvordan vi agerer, når vi snakker ligestilling og mangfoldighed. Giver vi fx børnene lige udfoldelsesmuligheder ligegyldigt, hvor de kommer fra, uanset religion, social baggrund og køn, etc?

Jeg skal lave en prototype, som forskerne skal bruge som data til deres forskning. De kalder os også for medforskere. Det er lidt specielt, for hvad forsker vi i? Men de 'rigtige' forskere siger, at vi er medforskere, for uden vores indsats, har de ingen data til forskningsprojektet. Så jeg skal snakke og evaluere sammen med mine kollegaer om forskellige situationer, som vi støder på i hverdagen.

Det kan fx være et barn, der er ked af det, eller reagerer voldsomt på noget som han eller hun ikke vil. Det trækker vi op i et helikopterperspektiv for at få forskellige vinkler på det. Fx, hvad udfordrer os pædagogisk i relationen til netop det her barn? Er der noget, vi kan gøre anderleders? Kan vi fx positionere os anderledes? Bytte med hinanden? Så ender oplevelsen ud i prøvebasis uden noget fast facit. Vi stiller forskellige spørgsmål: Hvordan ser de andre børn os lige nu? Hvordan ville forældrene reagere, hvis de nu så, hvordan vi nu gør? Hvordan ser ledelsen på os og hvordan bliver vi opfattet på et samfundsniveau? Og når vi så har kigget på alle perspektiverne, samler vi vores viden og diskuterer ud fra vores erfaringer, hvordan kan vi gøre det anderledes, så vi ser reaktionen med nye øjne og ikke opfatter det på samme måde igen.

Jeg havde en oplevelse med en kollega, der råbte ud over legepladsen. 'Hej, jeg skal bruge nogle stærke drenge til at løfte noget tungt.' Så spurgte jeg hende, hvorfor det bare skal være drengene? Hvordan vil pigerne opleve det? Nogle vil sikkert tænke, jeg er da også stærk.

Vi snakkede om det og grinede også. For det er jo bare en stereotyp, at det er drenge, der løfter ting. Her er der ikke tale om ligestilling og vi giver ikke pigerne mulighed for at vise, hvor stærke de er. Det kunne da godt tænkes, at nogle af pigerne er stærkere end drengene.

Nu har vi så fået øjnene op for, hvad det egentlig er, vi går og siger til børnene. Og vi er enige om, at det er noget, vi skal være opmærksom på. En anden kollega sagde også til mig: 'Hvorfor er det egentlig altid dig, der kløver træ?' Jamen, det er jo fordi, det er mig, der bare griber øksen. Men det kan jo ligeså godt være en af mine kollegaer. Også en kvindelig kollega. Vi skal blive bevidste om, hvilke signaler vi sender til børnene. Sikre, at alle børn får lige muligheder. Og jo mere bevidste vi bliver, jo mere dukker det også op. Jeg ser det overalt, og det er ved at blive en naturlig del af vores pædagogiske hverdag."

Hvor er du om 10 år?
"Ok. Jeg siger det samme til alle: Sport! Sporten ligger bare i mig. På rygraden. Lige nu giver det god mening at arbejde i vuggestuen/børnehaven. Det er også sjovt, lærerigt, og jeg har masser af mulighed for at få mine interesser for sport integreret i mit arbejde. Men på den lange bane – der skal jeg noget inden for sportens verden. Træner måske. Det vil jeg meget gerne. Men det er for ustabilt lige nu, hvor der både er barn og behov for en stabil indtægt. Men når vores barn – måske flere børn – er store nok, så kan jeg begynde at tænke i sportsbaner. Og selvom jeg ikke skal være inden for pædagogikken, synes jeg, at det er et fantastisk fagområde. Og jeg synes faktisk, at mange flere burde tage en pædagoguddannelse. For man får så mange gode menneskelige kompetencer."

FLYT DIG FAGLIGT
Jes er sammen med sine kolleger involveret i et forskningsprojekt om normkritisk pædagogik. 'Det er så spændende at blive udfordret fagligt og få et nyt blik på sin praksis', forklarer han.

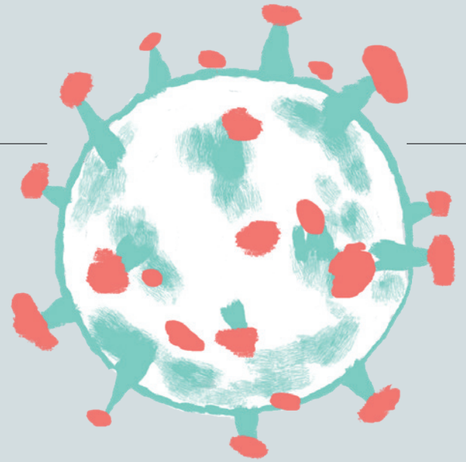

Inspiration og ny viden i en coronatid

Corona har fyldt det meste af sendefladen i 2020. Også på det pædagogiske område …

Vi er blev hjemsendt, genåbnet, sanktioneret og disciplineret. Vi har lært at spritte korrekt af og påføre mundbind. Vi har omlagt rutiner og ændret praksis.

Der er meget at være irriteret, frustreret – ja, måske endda vred – over. Meget, vi kan forholde os kritisk til! Pædagogers sikkerhed, manglende pauser og ressourcer til rengøring.

Men midt i krisen er det også relevant at spørge: Hvad har corona lært os? Hvad ved vi nu, som vi ikke vidste før? Hvordan har corona udfordret og ændret vores praksis i en positiv retning? Og hvordan holder vi fast i det nye, vi har lært?

Vi har samlet nogle gode bud på det: Inspirationshæfter, infovideoer, rapporter og billedbøger, der samlet set giver dig ny viden og masser af idéer til dit pædagogiske arbejde – med corona som blind passager.

Børns Vilkår

"Hvordan har børn oplevet hverdagen i børnehaven under genåbningen?" Børnehavebørnene har gjort sig mange erfaringer i coronatiden. Dem kan vi med fordel tage med videre og bruge som inspiration til børnenes hverdag i dagtilbuddene fremover.

Læs rapporten og få børnenes perspektiv!

BØRNS VILKÅR

Inspiration til pædagogiske aktiviteter i dagtilbud – i en anderledes tid

Sundhedsstyrelsen har udviklet et faghæfte og et inspirationsmateriale. Målet er at give konkrete råd til, hvordan jeres dagtilbud holder fast i det fælles pædagogiske grundlag. Samtidig kan I hente inspirerende aktiviteter, der kobler sig til lærerplanstemaerne - og får det bedste ud af en meget anderledes tid.

Hent hæfterne her og lad dig inspirere!

Faghæfte

Inspirationskatalæog

INSPIRATION

Bøger til børn og unge om corona

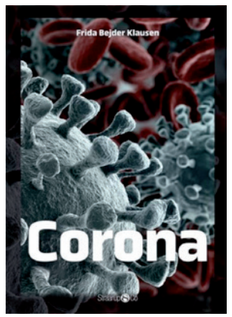

'Kan mormor dø af corona' eller 'hvad er et virus egentlig'? Børn stiller helt naturligt spørgsmål, når de møder noget ukendt og uforståeligt. Hent svar i en god fortælling eller i fagbøger med nøgterne fakta.

Vi har samlet en række bøger, du kan læse sammen med små børn eller støtte lidt større børn i at læse selv.

Billedbøger
- Marianne Randel Søndergaards: Sikke en coronadag!
- Katrine Quorning: Anton bekæmper corona – **læs den her**
- Udgivet af WHO i samarbejde med Unisef og Red barnet: Min helt er dig – hvordan børn kan bekæmpe Corona – **læs den her**
- Trine Birch Okkels: Hvordan virusset coronus gik viralt

Læs-let-bøger
- Frida Bejder Klausen: Corona
- Frida Bejder Klausen: Pandemier
- Troels Gollander: Corona

Ungdomsbøger
- Kirsten Ahlburg: Fuck corona
- Karin Heurlin: Olgas hemmelige coronadagbog - min ærlige historie om dengang skolen lukkede og jeg fik nok af min egen familie

Online tegneskole inviterer indenfor

Alle kan tegne! Det handler bare om at komme i gang. Under nedlukningen inviterede Jimi Holstebro indenfor i sit køkken. Her tegnede han, sammen med drengene Felix og Silas, hver dag på YouTube. Børn og forældre var med ude ved skærmen og sendte idéer og ønsker afsted ...

Grib en tusch, (gen)opdag din tegnelyst og oplev børnenes engagement, når de lærer at tegne vandmænd, heste og pandaer.

Se video

Så vasker vi hænder – igen

"To trolde faldt i en heksegryde – åh, hvad skete der så? ..." Rytmikbanditten har lavet en vaskehænder-sang, der gør det let at vaske godt og grundigt. Lyt med – og hent plakaten, så I husker teksten, når I synger med ude på badeværelset.

Hent plakaten her

Se video

Ungdom på pause

Krisen påvirker unge meget forskelligt. Det er en af konklusionerne i Egmont Fondens rapport 'Ungdom på pause – unges liv og læring i en coronatid'. Og rapporten anbefaler, at vi skal blive bedre til at forstå og anerkende de unges særlige udfordringer under krisen og inddrage dem i fremtidige beslutninger.

Hent rapporten og læs fortællinger og forskningsperspektiver

SPIDS PEN

Af Esben Kullberg, Direktør Foreningen Ligeværd

Genopfind den pædagogiske nysgerrighed

Stærke hverdagsfortællinger om sårbare unges mod og uventede opfindsomhed lyser op i coronaens dystre skygge. Og fortællingerne minder os om, at pædagogers evne til at vise interesseret nysgerrighed er det vigtigste redskab i den professionelle værktøjskasse.

Vi, der er tæt på børn og unge med særlige behov, oplever i disse måneder, hvad en isolerende pandemi gør ved mennesker med mentale og kognitive handicaps.

Vi ved, at børn og unge med sårbarheder og handicaps er mere udsatte. De er i højere grad marginaliseret i skolen. De lærer mindre end deres ikke så sårbare jævnaldrende. De trives dårligere og rammes i højere grad af ensomhed. Var det ikke svært nok for disse børn og unge i forvejen, så har corona-pandemi og nedlukninger givet dem ekstra belastende udfordringer. De forandrede rammer er alvorligt for rigtig mange, og det kræver nye og forstærkede indsatser at bringe mange af disse børn og unge tilbage i fællesskaberne igen.

Kraftfulde fortællinger

Det generelle billede er forudsigeligt dystert. Og den problemfyldte fortælling bliver derfor også – rimeligt nok – den fremtrædende fortælling om Corona og udsatte sårbare børn og unge. Det er en fortælling om unge som Tina, der har været isoleret fra venner og familie, fordi hendes angst og OCD er eskaleret under pandemien eller Søren, der stadig ikke er kommet tilbage til sin specialklasse, fordi han ikke kan få greb om corona, smitterisiko og omgangen med kammerater.

Men der er andre også fortællinger. Fortællinger, som rummer en anden kraft!
Det er fx historien om Kristian, der midt i nedlukningen overkommer sit massive og, under normale omstændigheder, isolerende kommunikationshandicap. Under corona-isolationen oplever han nemlig, at han – på grund af sin nørdede viden om videospil – bliver omdrejningspunkt for nogle kammeraters spil på nettet.

Der er også Simone, der trods sit ret massive kognitive handicap, læser sine personlige digte op i en Facebookgruppe for andre unge med særlige behov. Og på den måde skaber håb og deler sine erfaringer.

Eller Cecilie, der sjældent åbner munden i sammenhænge med mere end blot et par nære ven-

SPIDS PEN

Det nagende spørgsmål må derfor være: **Hvor ofte overser vi som professionelle muligheder, fordi vi handler på baggrund af vores forventninger til de unge?** Hvilke muligheder og ressourcer overser vi?

inder. Hun har gennem corona-perioden næsten dagligt live-streamet fra sit liv. Vi har fulgt hende på gåture, når hun laver aftensmad og ser et populært fjernsynsprogram. Og når hun deler tanker med en trofast lille flok fra klubben, Unge-For-Ligeværd, hvor hun ellers plejer at komme.

Bryd de professionelle forventninger og forforståelser

Historierne om Kristian, Simone og Cecilie er undtagelser fra det store og ellers ret dystre billede, der dominerer hverdagen for udsatte unge i en coronatid. Men fælles for netop de tre eksempler er også, at ingen af de professionelle voksne omkring dem havde regnet med, at det var netop de tre, der ville vise overskud og dermed blive en ressource i nye corona-fællesskaber. De tre unge brød simpelthen vores professionelle forventninger og for-forståelser.

Det nagende spørgsmål må derfor være: Hvor ofte overser vi som professionelle muligheder, fordi vi handler på baggrund af vores forventninger til de unge? Hvilke muligheder og ressourcer overser vi, fordi vores for-forståelser og mangelfulde viden spærrer for et mere udforskende og nysgerrigt blik på den enkelte unge?

Pædagogiske overraskelser

Corona har lært os, at vi skal turde lade os overraske professionelt! Alt for mange steder er den pædagogiske nysgerrighed nemlig gået tabt. Vi har skabt systemer, læreplaner, test og en hel masse andre forhindringer, som spærrer for en grundlæggende interesse for disse børn og unge. For alt det de kan og alt det, de ved.

Hvis pædagoger og andre professionelle vil skabe mere inkluderende fællesskaber for sårbare og udsatte børn og unge, så er det derfor nødvendigt, at de skaber rum for pædagogisk overraskelse. At de selv tør være mere professionelt nysgerrige.

Når vi møder udsatte børn og unge som Kristian, Simone og Cecilie med nysgerrighed. Når vi ser dem, der hvor de er. Og når vi understøtter deres kompetencer og støtter deres helt særlige udviklingsmuligheder, så kan en krisesituation som corona faktisk føre til små hverdagsmirakler.

OM

Esben L. Kullberg
esben@ligevaerd.dk

Sekretariatschef i Foreningen Ligeværd